

Gårdsförsäkring

Villkor

Innehåll

Information om din försäkring	3
A. Var och för vem försäkringen gäller och försäkrad verksamhet	5
B. Aktsamhetskrav	5
C. Självrisiker	6
D. Försäkrad egendom och högsta ersättningsbelopp	6
E. Värderings- och ersättningsregler	8
F. Egendomsskador	14
G. Ansvarsförsäkring	17
H. Rättsskyddsförsäkring	18
I. Krisförsäkring	21
Tilläggsförsäkringar Q-U	
Q. Allriskförsäkring gårdslösöre	22
R. Särskilda gårdsbyggnader	22
S. Skogsförsäkring	23
S1. Skogsförsäkring Max.....	23
S2. Skogsförsäkring Mer.....	24
S3. Skogsförsäkring Bas.....	26
S4. Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.....	27
S5. Definitioner.....	30
T. Husbocks- och hästmyreförsäkring	31
U. Biodlingsförsäkring	32
X. Särskilda villkor	33
Y. Allmänna bestämmelser	33

Information om din försäkring

Försäkringsgivare

Av ditt försäkringsbrev framgår vilket länsförsäkringsbolag som är försäkringsgivare. Där hittar du även kontaktuppgifter.

Försäkringsbrev och försäkringsvillkor

Avtalet mellan oss utgörs av försäkringsbrevet och försäkringsvillkoren. Allt du vill ha försäkrat ska finnas med i försäkringsbrevet. Kontakta oss genast om något fattas eller är fel, så ändrar vi det. Du har viss egendom automatiskt försäkrad i grundskyddet utan att det anges i försäkringsbrevet. Läs mer i *Lathunden* på nästa sida.

Villkoret gäller inte för bostadshuset eller för ditt personliga lösöre. Om sådan egendom anges i ditt försäkringsbrev (under Privat) är den försäkrad i något av villkoren för villahem-, fritidshus- eller hemförsäkring som gäller för denna egendom.

Ditt försäkringsbehov

Denna försäkring gäller för dig som äger eller bor på en gård eller ägnar dig åt småskalig verksamhet inom jordbruk, häst- och djurhållning. Den gäller även för dig som bedriver skogsbruk i egen skog.

Kontakta oss

Du måste meddela oss om du

- gör en ny-, till- eller ombyggnation av dina gårdsbyggnader
- låter installera solcellsanläggning och/eller batterilager
- köper till egendom så att ditt försäkringsbelopp inte räcker till, se *Lathund* på nästa sida.
- utökar din verksamhet på gården (gäller inte skogsintäkter)
- får ändrat behov av tilläggförsäkring, exempelvis genom köp av skog.

Försäkringsformer

Egendom kan vara försäkrad i olika former, se tabellen nedan.

Försäkringsform	Beskrivning
Fullvärde	Fullvärdesförsäkring innebär att det inte finns något försäkringsbelopp som utgör gräns för skadeersättningens storlek. Vi betalar vad skadan värderas till enligt värderingsreglerna med avdrag för självrisk och eventuellt avdrag om du inte följt aktsamhetskraven. Två förutsättningar finns: <ul style="list-style-type: none">▪ att du lämnar riktiga och fullständiga uppgifter till oss när du tecknar försäkringen▪ att du anmäler ändrade eller felaktiga uppgifter till oss. Bestämmelser om hur ersättningen kan sättas ned om du lämnat oss felaktiga uppgifter när du tecknade försäkringen eller låtit bli att ändra felaktiga uppgifter finns i avsnittet <i>M.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning</i>.
Förstarisk	Samma regler gäller som vid fullvärdesförsäkring, förutom att försäkringsbeloppet är det högsta belopp som kan betalas.

Skadeförebyggande råd

Vi lämnar gärna råd om skadeförebyggande åtgärder som förbättrar säkerheten för egendom, djur och människor på din gård. Vissa av åtgärderna sänker priset på din försäkring. På vår webbplats finns skadeförebyggande råd och vår broschyr *Din gårds säkerhet*.

Skadehändelser som försäkringen omfattar

De skadehändelser som försäkringen omfattar hittar du i följande kapitel:

- F Egendomsskador
- G Ansvarsförsäkring
- H Rättsskyddsförsäkring
- I Krisförsäkring

Har du tecknat någon av tilläggförsäkringarna ska du också läsa avsnitten *Q-U. Tilläggförsäkringar*.

Vid beskrivningen av ersättningsbara skadehändelser finns också undantag, begränsningar och aktsamhetskrav. För att du ska få veta exakt hur försäkringen gäller i varje enskilt fall måste du läsa i villkoren.

Grundskydd, tilläggförsäkringar och högsta ersättning

I *Lathunden* på nästa sida framgår vad som ingår i grundskyddet samt vilka de olika tilläggförsäkringarna är. Du ser även vilket som är högsta ersättningsbelopp respektive längsta tid under vilken försäkringsersättning utbetalas.

Kontakta oss om du har behov av högre ersättningsbelopp.

Aktsamhetskrav

Aktsamhetskrav är regler som beskriver hur du ska handskas med din egendom. Om du inte följer reglerna riskerar du att inte få full ersättning för din skada eller förlust. Generella aktsamhetskrav finns i avsnittet *B. Aktsamhetskrav* och för vissa skadehändelser finns dessutom särskilda aktsamhetskrav som anges under respektive skadehändelse.

Begränsa skadans omfattning

Om du drabbas av en skada ska du i första hand försöka att begränsa skadans omfattning, till exempel genom att larma brandkåren vid brand och stänga huvudkranen vid läckage.

Anmäl skadan snarast

Så snart som möjligt ska du anmäla skadan till oss. Stöld ska polis-anmälas. Du måste hjälpa oss i vår skadereglering genom att ge oss möjlighet att besiktiga skadan och lämna oss de kvitton, fakturor med mera som vi kan behöva. Släng inte skadade föremål förrän vi har lämnat vårt godkännande till det. Du kan läsa mer om räddningsåtgärder och reglering av skada i avsnittet *Y.4 Vid risk för skada och då skada inträffat*.

Lathund för högsta ersättningsbelopp och längsta ersättningstid		
Om skadan gäller	Högsta ersättningsbelopp, kr/längsta tid	Avsnitt i villkoren
Grundskydd, fast egendom		
Gårdsbyggnad ¹	Fullvärde alternativt vid förstarisikförsäkring valt försäkringsbelopp	D.1 Gårdsbyggnad
Gårdens markanläggningar	200 000 kronor	D.2 Gårdens markanläggningar
Sanering vid utströmning av vätska	1 500 000 kronor	D.2 Gårdens markanläggningar
Gårdsbyggnad under uppförande	Fullvärde	F.10 Gårdsbyggnad under uppförande, om- eller tillbyggnad
Grundskydd, gårdens löseegendom		
Gårdslösöre	250 000 kronor alternativt 500 000 kronor ²	D.3 Gårdens löseegendom
Annans gårdslösöre	50 000 kronor	D.3 Gårdens löseegendom
Ritningar, arkivalier samt datamedia	50 000 kronor	D.3 Gårdens löseegendom
Pengar och värdehandlingar	3 000 kronor	D.3 Gårdens löseegendom
Grundskydd, övrigt		
Merutgifter och hyresbortfall	50 000 kronor/år	F.9 Merutgifter och hyresbortfall
Ansvar	5 000 000 kronor	G.8 Högsta ersättningsbelopp
Rättsskydd	340 000 kronor	H.5 Självrisk, högsta ersättning och betalningsregler
Krisförsäkring	10 stödsamtal	I. Krisförsäkring
Tilläggsförsäkringar		
Allriskförsäkring gårdslösöre	50 000 kronor alternativt 100 000 kronor ³	Q. Allriskförsäkring gårdslösöre
Särskilda gårdsbyggnader	Valt försäkringsbelopp ⁴	R. Särskilda gårdsbyggnader
Skogsförsäkring	Marknadsvärde respektive belopp enligt tabeller ⁵	S. Skogsförsäkring
Husbocks- och hästmyreförsäkring	Fullvärde alternativt valt belopp ⁶	T. Husbocks- och hästmyreförsäkring
Biodlingsförsäkring	Valt försäkringsbelopp ⁷	U. Biodlingsförsäkring

1. För att din gårdsbyggnad ska vara försäkrad måste den vara angiven i ditt försäkringsbrev. Där står också om du har fullvärde eller ditt förstariskbelopp.
2. Försäkringen omfattar automatiskt ett försäkringsbelopp om 250 000 kr för gårdslösöre. Vid behov kan du utöka försäkringsbeloppet till 500 000 kr.
3. Allriskförsäkring gårdslösöres försäkringsbelopp är 100 000 kronor om gårdslösöret är höjt till 500 000 kronor.
4. I försäkringsbrevet framgår vilken egendom du har försäkrat och till vilket försäkringsbelopp för respektive egendom.
5. Vid skada på skog genom brand värderas skada till virkesförlust, fördyrad avverkning samt del i planteringskostnad, se avsnitt *S4.41.3 Värdering vid skada på skog*. Vid övriga skadehändelser värderas skadade plantor, träd, skogsråvara och maskinkostnader enligt de belopp som anges i tabeller för ersättningsbelopp, se avsnitt *S4.41 Skadevärderingsregler*. Det är det verkliga antalet kubikmeter skog och skogsråvara angivet i enheten m³fub* som är försäkrat. Avseende plantor är försäkringsbeloppet styrt av det högsta antalet ersättningsbara plantor per hektar, se avsnitt *S4.41.1 Värdering vid skada på skogsförnygring*. Maskinkostnader är begränsade med belopp per bearbetat antal hektar. Försäkringen omfattar även räddningskostnader.
6. För Husbocks- och hästmyreförsäkring gäller samma högsta ersättning som du har valt för din gårdsbyggnad.
7. Egendom som hör till biodling ingår i valt försäkringsbelopp för ditt gårdslösöre.

A. Var och för vem försäkringen gäller och försäkrad verksamhet

A.1 Var försäkringen gäller

Din försäkring gäller för gårdsbyggnad och gårdens markanläggningar på det försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet. För gårdens lösegendom gäller försäkringen inom Norden.

A.2 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för dig som är försäkringstagare. Den gäller även för de medlemmar av ditt hushåll som bor och är folkbokförda på samma adress som du. Såväl rättigheter som skyldigheter i försäkringen gäller för var och en av de försäkrade.

Försäkringen gäller också för egendom som ingår i den här försäkringen men ägs av en annan person, om du genom avtal åtagit dig att försäkra den eller om du ansvarar för den. Förutsättningen är då att det inte går att få ersättning från någon annan försäkring.

På samma sätt som försäkringen gäller för dig som försäkringstagare gäller den, i de delar som avser den försäkrade fastigheten eller byggnaden, även för annan som tillsammans med dig äger fastighet eller byggnad. Därutöver gäller försäkringen endast för den som har förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt.

Definition

- Med du menas samtliga personer som omfattas av denna försäkring.

A.3 Försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för småskalig verksamhet inom jordbruk, häst- och djurhållning samt för skogsbruk.

Om den sammanlagda årliga bruttointäkten från dessa verksamheter, exklusive intäkter från skogsbruk, är högre än 50 000 kronor ska du kontakta oss för att teckna en annan försäkring.

Definition

- Med djur avses endast nötkreatur, får, getter, grisar, värphöns, slaktkycklingar, ankor, kalkoner och gäss.

B. Aktsamhetskrav

För att du ska få full ersättning om en skada inträffar krävs att du följt de aktsamhetskrav som finns. För alla egendomsskador i denna försäkring gäller generella aktsamhetskrav, se nedan. För vissa skadehändelser finns dessutom särskilda aktsamhetskrav, dessa anges då under respektive skadehändelse.

För vissa stora gårdsbyggnader gäller särskilda villkor, se *X.1 Revisionsbesiktning av stora gårdsbyggnader*. Det är då angivet i ditt försäkringsbrev.

B.1 Generella aktsamhetskrav

Du ska:

- Iaktta aktsamhet och vidta åtgärder för att förebygga skada, exempelvis hålla god ordning i utrymmen där brand lätt kan uppstå.
- Underhålla, förvara och ha tillräcklig tillsyn av din egendom så att skada eller förlust så långt som möjligt förhindras.
- Följa råd och anvisningar i vår skrift *Din gårds säkerhet* om hur skada förebyggs och begränsas. *Din gårds säkerhet* finns på vår webbplats. Du kan också kontakta oss så skickar vi den till dig.
- Följa de aktsamhetskrav och regler som anges i försäkringsbrevet, finns i lag, förordning eller som meddelats av myndighet.
- Följa det särskilda villkoret för revisionspliktig starkströmsanläggning, se *X.1 Revisionsbesiktning av stora gårdsbyggnader*.
- Vid installation endast använda sådan produkt som är CE-märkt/typgodkänd och godkänd av myndighet ur miljö- och säkerhetsynpunkt. Installationen ska dessutom vara fackmannamässigt utförd.
- Följa de krav som ställs i Boverkets byggregler, LBK: s rekommendationer (Lantbrukets brandskydsskommitté) eller meddelas av den lokala byggnadsnämnden när du bygger nytt, reparerar, bygger om eller bygger till. Dessa krav ska följas oavsett om anmälan/byggnadslov krävs eller inte för vidtagna åtgärder.
- Följa tillverkarens, leverantörens och veterinärens anvisningar för installation, skötsel och underhåll.

B.2 Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt Y.6 *Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

C. Självrisiker

Självrisiken är den del av skadekostnaden som du själv får stå för vid varje skadetillfälle.

Den självrisk som gäller för dina tilläggsförsäkringar anges under respektive avsnitt, se avsnitt *Q-U Tilläggsförsäkringar*.

Med undantag för självrisk enligt avsnitt *S. Skogsförsäkring* gäller följande: om en och samma skadehändelse medför att ersättning ska betalas genom flera moment i försäkringen eller genom flera av dina försäkringar hos oss dras endast en självrisk – den högsta – från det sammanlagda skadebeloppet.

C.1 Grundsjälvrisk

Försäkringen gäller med en grundsjälvrisk vid varje skadetillfälle. Hur stor grundsjälvrisiken är framgår av försäkringsbrevet.

C.2 Förhöjd självrisk

Har vi avtalat om högre självrisk än grundsjälvrisiken framgår det i försäkringsbrevet.

C.3 Särskild självrisk

För vissa typer av skador gäller en särskild självrisk. Den är oftast högre än grundsjälvrisiken. Följande avsnitt gäller med särskild självrisk:

- F.3 Kollision, påkörning, vältning, dikeskörning, fastkörning och transportskada
- F.4 Storm, hagel och snötryck
- F.5 Översvämning
- F.6 Dammbrott
- F.10 Gårdsbyggnad under uppförande, om- eller tillbyggnad
- G.7.2 Ansvarsförsäkring vid brandfarliga heta arbeten och andra skadehändelser
- H.5 Rättsskydd.

C.4 Självriskfria avsnitt

Följande avsnitt gäller utan självrisk:

- I. Krisförsäkring
- T. Husbocks- och hästmyreförsäkring.

D. Försäkrad egendom och högsta ersättningsbelopp

Försäkringen gäller för gårdsbyggnad, gårdens markanläggningar och gårdens lösegendom. I detta kapitel följer definitioner, undantag och högsta ersättning för egendomen.

D.0 Lagligt förvärvat egendom

Försäkringen gäller endast för egendom som har förvärvats lagligt och som erhållits med medel som förvärvats lagligt.

D.1 Gårdsbyggnad

Med gårdsbyggnad avses:

- De ekonomibyggnader och uthus som anges i försäkringsbrevet under rubriken gårdsförsäkring samt den fasta utrustning och inredning som dessa byggnader försetts med för stadigvarande bruk.
- Ledning, kulvert och annan installation som du äger och som är avsedd att betjäna de gårdsbyggnader som anges i försäkringsbrevet. Solcellsanläggning monterad på mark, se *D.2 Gårdens markanläggningar*.

Dessutom ersätter vi som gårdsbyggnad byggnad med en byggnadsyta på högst 5 kvadratmeter i anslutning till markanläggning som betjänar sådan markanläggning, även om det inte anges i försäkringsbrevet. Högsta ersättningsbelopp för sådan byggnad är 200 000 kronor inom det högsta ersättningsbelopp (200 000 kronor) som gäller för den markanläggning som byggnaden betjänar.

Högsta ersättning gårdsbyggnad	
Typ av byggnad	Högsta ersättning
Gårdsbyggnad som är fullvärdeförsäkrad	Ersättning enligt <i>E.2 Värdering av skada på gårdsbyggnad</i>
Gårdsbyggnad som är förstariskförsäkrad, exklusive gödselplatta, gödselbrunn och plansilo av betong	Se försäkringsbelopp i försäkringsbrevet.
Gödselplatta, gödselbrunn och plansilo av betong, fullvärdeförsäkrad	Ersättning enligt <i>E.2 Värdering av skada på gårdsbyggnad</i>

D.2 Gårdens markanläggningar

Med gårdens markanläggningar menar vi fasta anläggningar och installationer på mark inom den försäkrade fastigheten som inte är hänförliga till gårdsbyggnad. Det kan till exempel vara vägar, broar, dammar, brunnar, pumpar, stängsel, paddockar eller solceller monterade på mark som är avsedda för gården verksamhet.

Om du under försäkringsåret låter installera solcellsanläggning och/eller batterilager ska detta genast anmälas till oss.

Begränsning

Följande egendom ingår inte i försäkringen:

- Markanläggningar och installationer som enbart betjänar bostadshus.
- Staket, flaggstång, brygga och växtlighet som finns på tomtmark i anslutning till bostadshus.

Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp för gårdens markanläggningar är 200 000 kronor.

D.3 Gårdens löseegendom

Definition

- Gårdens löseegendom delar vi in i gårdslösöre, annans gårdslösöre, ritningar och arkivalier samt datamedia respektive pengar och värdehandlingar, avsedda för gårdens verksamhet.

Gårdslösöre

Med gårdslösöre avses:

- Maskiner, vagnar, arbetsbodar och redskap.
- Seldon, sadlar, remtyg, hästvagnar och sulkyer.
- Bränsle, smörjmedel, verkstadsutrustning, reservdelar till gårdens maskiner och byggnadsmaterial.
- Arbetskläder och personlig skyddsutrustning.
- Datorer, kontorsinventarier och kontorsmaterial.
- Nötkreatur, får, getter, grisar, värphöns, slaktkycklingar, kalkoner, ankor och gäss.
- Foder, strö, medicin och förbandsmateriel till djur.
- Utsäde, gödselmedel, bekämpningsmedel och övriga förnödenheter.
- Växtodlingsprodukter, exempelvis spannmål och oljeväxter.
- Obärgad gröda, varmed avses växter under odling på åker eller friland samt jordbruksprodukter och skördade växter odlade på åker eller friland som inte placerats på slutgiltigt förvaringsställe. Försäkringen gäller inte för julgransodling om det inte särskilt anges på försäkringsbrevet.

Annans gårdslösöre

Med annans gårdslösöre avses sådant gårdslösöre som du inom försäkrad verksamhet har lånat, hyrt, leasat eller för annans räkning bearbetat. I värdet ingår även kostnader som du lagt ned på denna egendom. I annans gårdslösöre ingår inte djur.

Ritningar och arkivalier samt datamedia

Med ritningar och arkivalier samt datamedia avses verksamhetens originalritningar och andra originalhandlingar, exempelvis bokföringsböcker, dataprogram, magnetband, disketter, CD-skivor, DVD-skivor, USB-minnen och liknande med gårdens lagrade information.

Pengar och värdehandlingar

Med pengar och värdehandlingar avses verksamhetens pengar och gällande frimärken, aktier, obligationer, kuponger, lottsedlar med vinst, växlar, checkar, försäljningsnotor, hästpass och härstamningsbevis, andra fordringsbevis och värdebevis. (Även elektroniskt läsbara värdebevis avses.)

Anmärkning

Visst gårdslösöre kan även vara försäkrad i din hemförsäkring.

Högsta ersättningsbelopp löseegendom på gården	
Typ av löseegendom	Högsta ersättning
Gårdslösöre	Ersättning enligt E.4 Värdering av skada på gårdens löseegendom, dock högst försäkringsbeloppet 250 000 kronor alternativt 500 000 kronor, vilket framgår av försäkringsbrevet
Inom försäkringsbeloppet ersätts högst:	
Annans gårdslösöre	50 000 kronor
Ritningar och arkivalier samt datamedia	50 000 kronor
Pengar och värdehandlingar	3 000 kronor

D.4 Undantag

Försäkringen gäller inte för:

- Motordrivna fordon för vilka trafikskadelagen gäller.
- Registreringspliktiga släpfordon.
- Fyrhjuling och ATV (All Terrain Vehicle).
- Vatten- eller luftfarkost.
- Växthus och egendom däri.
- Skog, skogsprodukter (timmer, massaved), julgranar och julgransodling (se avsnitt S. Skogsförsäkring).
- Egendom hörande till vattenbruk, fiskodling, kräftodling, vatten- eller vindkraftverk.
- Egendom som du enligt svensk lag eller myndighets föreskrift inte har rätt att inneha eller använda.
- Förlust på grund av att någon med eller utan din tillåtelse använt dina kontokort, bankkort, checkar eller liknande.

E. Värderings- och ersättningsregler

I detta kapitel redogörs för hur vi ersätter och värderar egendom. En del regler är gemensamma medan andra är olika beroende på egendomsstyp, det vill säga gårdsbyggnad, gårdens markanläggningar eller gårdslösöre. Begreppen försäkrad egendom och högsta ersättningsbelopp definieras i avsnittet *D. Försäkrad egendom och högsta ersättningsbelopp*.

E.1 Gemensamma bestämmelser

Beställare

För oss är det viktigt att du ska kunna skydda dina rättigheter. Därför är det alltid du som är beställare när det gäller att återställa egendom efter en skada.

Kontant ersättning, reparation eller ersättning med motsvarande föremål

Vi ersätter din ekonomiska förlust för den egendom som blivit skadad eller stulen. Som ekonomisk förlust betraktas inte exempelvis besvär och olägenheter, förlorad arbetsförtjänst eller resor till och från skadestatsen.

Vi har rätt att avgöra

- om skadad eller förlorad egendom ska ersättas kontant, repareras för att återställa funktionen eller ersättas med likadan eller närmast likadan egendom
- var inköp eller reparation ska göras
- om byggnadsdel, reservdel eller material, som inte kan återställas på grund av importsvårigheter eller upphörd tillverkning, ska ersättas med marknadsvärde eller återställas med närmast motsvarande egendom.

Ersatt egendom

Vi övertar äganderätten till förlorad egendom som vi har ersatt. Om egendom som vi har ersatt kommer till rätta ska du genast lämna den till oss. Vill du behålla egendomen får du göra det om du lämnar tillbaka den ersättning du fått. Dessutom förbehåller vi oss rätten att överta sådan egendom som ersatts kontant eller ersatts med likadan eller närmast likadan egendom.

Om det blir tvist om värdet

Kan vi inte komma överens om värdet av skada på gårdens lösegenom eller gårdens markanläggningar ska – om vi inte enats om annat förfarande – uttalande begäras av en värderingsman som är förordnad av Svenska Handelskammaren. Värderingsmannen ska tillämpa villkorens värderingsregler.

Din kostnad för sådan värdering är 1 000 kronor plus 10 procent av överskjutande belopp, dock högst hälften av arvudet till värderingsmannen. Skulle värderingsmannen komma fram till ett högre belopp än det vi erbjudit, står vi för hela värderingskostnaden.

Vid skada

Vid skada ska du kunna styrka att du äger den skadade eller förlorade egendomen. Du ska även kunna visa att skadad eller förlorad egendom förvärvats lagligt och erhållits med medel som förvärvats lagligt. Kostnader du haft för att styrka eller framställa krav eller visa förvärv eller finansiering av lagligt förvärv ersätts inte.

Röjningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnar vi även ersättning för kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering av skadad egendom. Försäkringen lämnar även ersättning för destruktion, avlivning (enligt veterinärs beslut) och borttransport av dina egna hästar som dött eller skadats så svårt att de avlivats i samband med skada på byggnad enligt avsnitten *F.1-F.8 Egendomsskador* eller avsnitt *F.11 Glasskada*.

Utöver försäkringsbeloppet ersätter vi kostnader för rivning och röjning. Vi gör inga åldersavdrag på röjningskostnader. Vi har rätt att avgöra om grunder, golv, plattor, brunnar och andra fundament uppförda i betong ska återanvändas, borttransporteras, sönderdelas eller lämnas orörda.

Felaktiga uppgifter om försäkrad byggnad

Senast när du förnyar din försäkring måste du meddela oss om du har gjort en ny-, till- eller ombyggnad eller om du gjort någon annan betydande förbättring av en försäkrad byggnad. Om du under försäkringsåret låter installera solcellsanläggning och/eller batterilager ska detta genast anmälas till oss. Följer du inte dessa anvisningar tillämpas reglerna i avsnitt *Y.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

Särskilda regler för ej underhållen, ej funktionsduglig eller ej använd egendom

För egendom som vid skadetillfället inte var underhållen eller i funktionsdugligt skick värderas skadan till skillnaden mellan egendomens marknadsvärde före och efter skadan.

För egendom, dock ej gårdsbyggnads byggnadsskal (enligt E.2.1), som vid skadetillfället inte används och som du inte kan visa att den skulle komma att användas, värderas skadan till skillnaden mellan egendomens marknadsvärde före och efter skadan.

Ersättningsbeloppet blir dock aldrig högre än reparationskostnaden eller vad ersättningsbeloppet skulle ha varit för motsvarande använd, underhållen och funktionsduglig egendom.

Reparation i samband med underhåll

Kan reparationen genomföras utan väsentlig olägenhet i samband med normalt underhåll, värderas skadan till uppskattad del av underhållskostnaden.

Marknadsvärde

Med marknadsvärde menar vi det värde egendomen har i den allmänna handeln.

Gällande myndighets normer och föreskrifter

Kostnad orsakad av att skadad egendom på grund av gällande lag, myndighets föreskrift, gällande norm eller myndighets beslut måste ges annan konstruktion eller utformande än före skadan ersätts inte.

E.2 Värdering av skada på gårdsbyggnad

E.2.1 Definitioner

Återställande

Med återställande av gårdsbyggnad menar vi antingen

- att en närmast motsvarande byggnad uppförs på samma grund
- att den skadade byggnaden repareras
- att en skadad byggnadsdel byts ut, eller
- att den skadade byggnadsdelen repareras, på villkor att det kan ske till en lägre kostnad än kostnaden för utbytet.

När en byggnad återställs får utförande och standard högst motsvara utförande, kapacitet och standard på jämförbara delar hos den skadade byggnaden. Vi ersätter inte angränsande oskadade byggnadsdelar som har samma ytskikt som de skadade.

I kostnaden för återställandet ingår även kostnad för lokalisering och friläggning av skadad egendom när skadan omfattas av försäkringen och byggnadsdelen innan skadan var i funktionsdugligt skick. Detsamma gäller återläggning efter reparation.

Kapacitet och standard

Vilken kapacitet en byggnad har bestäms av den rationellt användbara byggnadsytan. I de fall då verksamheten i byggnaden är mer volym- än ytkrävande, avgör istället byggnadens rationellt användbara volym byggnadens kapacitet. Ett exempel på det är tork- och lagerbyggnader. En byggnads eller byggnadsdels standard påverkas av materialval, hållfasthet, utförande och teknisk funktion exempelvis byggnaders isolerande förmåga eller väggars bärande förmåga.

Byggnadsskal

Med byggnadsskal menas stomme, mellanbotten, väggar, dörrar, fönster och golv, dock ej tak. Golv i djurstallar, ridbaneunderlag och andra byggnadsdelar som räknas upp i *E.2.3 Tabell för åldersavdrag*, är dock inte byggnadsskal.

Byggnadsdel

Med byggnadsdel menar vi det som finns uppräknat i *E.2.3 Tabell för åldersavdrag*; installationer, ytbeklädnader, tillbehör etc.

Är det en skada på målning, tapetsering och väggbeklädnad eller golv mattor räknas de olika åtgärderna, till exempel målning, i varje rum som en byggnadsdel.

Konstnärlig utsmyckning

Kostnaden för att återställa konstnärlig utsmyckning omfattas inte av försäkringen. När vi fastställer skillnaden i marknadsvärde före och efter skadan, ingår inte det marknadsvärde som påverkas av konstnärlig utsmyckning. Vill du öka ditt skydd för konstnärlig utsmyckning, kan du läsa om detta i avsnitt *R Särskilda gårdsbyggnader*.

E.2.2 Ersättningsalternativ

Vi kan ersätta en skadad gårdsbyggnad enligt ett av följande alternativ:

1. Gårdsbyggnaden återställs.
2. Annan gårdsbyggnad uppförs.
3. Gårdsbyggnaden återställs inte.

1. Gårdsbyggnaden återställs

När en gårdsbyggnad återställs och återställandet slutförs inom två år från skadedagen, värderas skadan till vad det kostar att, utan dröjsmål, återställa den skadade byggnaden med rationella metoder och material. Då gör vi avdrag för berörda byggnadsdelars ålder enligt *E.2.3 Tabell för åldersavdrag*.

2. Annan gårdsbyggnad uppförs

Om du inom två år från skadedagen uppför annan byggnad på fastigheten, en byggnad för verksamhet som kunde ha bedrivits i den skadade byggnaden, värderas skadan enligt punkt *1 Gårdsbyggnaden återställs*, se ovan. Vid bedömning av om verksamheten kunde ha bedrivits i den skadade byggnaden tar vi hänsyn till byggnadens längd, bredd, höjd och konstruktion.

Skadan värderas till uppförandekostnaden, dock högst till uppförandekostnaden för en närmast motsvarande byggnad som den skadade byggnaden, med samma eller motsvarande utförande, kapacitet, standard och byggd på samma grund som den skadade byggnaden.

Skadan värderas lägst till 10 procent av beräknad ersättning om den skadade byggnaden skulle ha återställts. Ökar fastighetens marknadsvärde till följd av att byggnaden flyttas, gör vi avdrag för överskjutande marknadsvärdesökning.

3. Gårdsbyggnaden återställs inte

Om du inom två år från skadedagen inte har återställt gårdsbyggnaden eller uppfört en annan byggnad värderar vi skadan så här:

Skillnaden mellan gårdsbyggnadens marknadsvärde före och efter skadan, dock till lägst 10 procent av en beräknad kostnad för att återställa den skadade byggnaden. Vid denna beräkning görs inte åldersavdrag enligt *E.2.3 Tabell för åldersavdrag*.

E.2.3 Värderingsregler

Återställande av underhållen och funktionsduglig byggnad

Vid återställande av byggnad görs inget åldersavdrag för byggnadsskal. Detsamma gäller för byggnadsdelar enligt punkterna 8.1-8.4 i *Tabell för åldersavdrag* om dessa var underhållna och i funktionsdugligt skick.

För övriga byggnadsdelar i tabellen görs åldersavdrag. Högsta åldersavdrag är begränsat till 80 %.

Åldersavdrag

När vi beräknar åldersavdrag värderas varje separat föremål av skadad egendom för sig. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) för varje byggnadsdel. En byggnadsdels ålder beräknas från den tidpunkt den första gången togs i bruk. Vi redogör för åldersavdragen i *Tabell för åldersavdrag*, sid 11-12.

Tabellens åldersavdrag tillämpas inte om det skulle leda till ett oppenbart oskäligt resultat.

Återställandet hindras av lag eller myndighets föreskrift

Om du väljer att återställa gårdsbyggnad och återställandet hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift gäller följande:

- Återställandetiden förlängs i högst fem år.
- Du har rätt att uppföra eller anskaffa byggnad för samma ändamål på annan plats inom fastigheten.

I dessa fall värderas skadan på samma sätt som enligt E 2.2 punkt 1. Gårdsbyggnaden återställs, dock

- högst till den faktiska nedlagda kostnaden och
- lägst till det belopp den skulle värderas till enligt E 2.2 punkt 3. Gårdsbyggnaden återställs inte.

Om hindret får till följd att de kvarstående byggnadsdelarna förlorar i värde, gäller försäkringen även för denna förlust – även om du som försäkringstagare väljer att uppföra en annan byggnad.

Skulle återställandet fördras på grund av myndighets föreskrifter om hur en byggnad ska utföras så att den kan brukas på samma sätt som den gjorde före skadan, ersätter vi även denna fördring med upp till högst 40 000 kronor. Däremot ersätter vi inte fördring som beror på myndighets föreskrift om handikappsutrustning eller extra värmeisolering.

Dispens: Vid hinder enligt ovan är den försäkrade skyldig att följa våra anvisningar, men även vidta nödvändiga åtgärder. Det sker på vår bekostnad och kan till exempel gälla att söka dispens eller att överklaga myndighets beslut. Om du som försäkringstagare väljer att inte följa våra anvisningar är du inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av gårdsbyggnad inte kan användas.

E.3 Värdering av skada på gårdens markanläggningar samt av skada på mark och vatten

E.3.1 Ersättningsalternativ

När gårdens markanläggning skadas finns följande alternativ:

1. Gårdens markanläggningar återställs.
2. Gårdens markanläggningar återställs inte.

Vid skada på mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö eller något annat vattenområde enligt avsnitt F.8 *Utströmning av vätska* gäller följande:

3. Skadevärdering mark och vatten.

1. Gårdens markanläggningar återställs

Om gårdens markanläggningar återställs inom två år från skadedagen, värderas skadan till vad det kostar att, utan dröjsmål, återställa markanläggningen med rationella metoder och material, åldersavdrag görs enligt *Tabell åldersavdrag för gårdens markanläggningar*.

Det övre skiktet i en paddock skadevärderas på samma sätt som ridbaneunderlag i byggnad. Dränerings- och grundskikt är markanläggning.

2. Gårdens markanläggningar återställs inte

Om gårdens markanläggningar inte återställs inom 2 år från skadedagen, värderar vi skadan så här: Skillnaden mellan den skadade markanläggningens marknadsvärde omedelbart före och efter skadan, dock lägst 10 procent av den beräknade kostnaden för att, utan dröjsmål, återställa den skadade egendomen efter åldersavdrag enligt *Tabell åldersavdrag för gårdens markanläggningar*.

3. Skadevärdering mark och vatten

Skada värderas till de skäligena kostnader, på förhand godkända av bolaget, som inom två år från skadedagen läggs ned för sanering och återställande av mark och vatten.

Tabell åldersavdrag för gårdens markanläggningar		
Gäller för gårdens markanläggningar som återställs och är underhållna och funktionsdugliga. Installationer högst 75 procent åldersavdrag. Anläggningar högst 25 procent åldersavdrag.		
	Friår	Därefter görs ett avdrag per år med
Installationer exempelvis stängsel, pumpar i brunnar och dammar	3 år	10 %
Anläggningar exempelvis brunnar, broar, vägar, paddockar	10 år	4 %

E.3.2 Värderingsregler

Åldersavdrag på gårdens markanläggningar

Åldersavdrag görs på hela kostnaden för att återställa gårdens markanläggningar, vilket betyder material- och arbetskostnad inklusive lokalisering, friläggning och återläggning. Avdraget gäller för varje del och finns beskrivet i *Tabell åldersavdrag för gårdens markanläggningar*.

Installationer som tillhör gårdens markanläggningar har ett åldersavdrag på högst 75 procent. Anläggningar som tillhör gårdens markanläggningar har ett åldersavdrag på högst 25 procent.

När vi beräknar ett värdeminskningssavdrag värderas varje separat föremål av skadad egendom var för sig.

En markanläggnings ålder beräknas från den tidpunkt då den första gången togs i bruk. Tabellens åldersavdrag tillämpas inte om det skulle leda till ett uppenbart oskäligt resultat.

Tabell för åldersavdrag		
Byggnadsdel	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs avdrag/per år
Gäller för byggnadsdelar som återställs och är underhållna och funktionsdugliga. Åldersavdrag görs inte för byggnadsdelar enligt punkt 8.1 - 8.4. För resterande byggnadsdelar görs åldersavdrag med högst 80 procent.		
1	Installationer för värme, vatten, avlopp, ventilation, centraldammsugning samt maskinell utrustning.	
1.1	Rörsystem, vattenradiatorer och sanitetsgods (till exempel WC-stol, tvättställ och vattenburen golvvärme)	10 5 %
1.2	Luft/luft värmepumpsanläggning, brännare till pannanläggning och pelletsanläggning	2 15 %
1.3	Övriga värmepumpsanläggningar, värmeåtervinningssystem, solfångare för värmeproduktion, takvärme, elslingor i golv och hushållsmaskin inklusive spis	2 10 %
1.4	Solcellspaneler för elproduktion	5 5 %
1.5	Batteri för lagring av energi	2 10 %
1.6	Övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskiner (till exempel värmepanna exklusive brännare, varmvattenberedare och elradiator)	5 8 %
1.7	Kök-, garderobs- och badrumsinredning	10 5 %
2	Elinstallationer	
2.1	Elinstallationer, även laddstationer (kablar inklusive brytare och uttag)	25 5 %
2.2	Larm	5 8 %
3	Väggbeklädnad	
3.1	Målning	5 8 %
3.2	Tapeter och annan väggbeklädnad (inte våtrum)	5 8 %
4	Golvbeläggningar (inte våtrum)	
4.1	Textila	5 8 %
4.2	Plast, linoleum eller laminat	10 5 %
4.3	Keramiska plattor, sten eller massivt trä	25 5 %
4.4	Lamellträ och ytbehandlingar av trägolv	15 5 %
5	Yt- och tätskikt i våtrum	
5.1	Golv- och väggmatta (trådsvetsad)	5 5 %
5.2	Keramiska plattor inklusive tätskikt	5 5 %
5.3	Övriga material och utföranden samt målning i våtrum	2 10 %
6	Takbeläggning	
6.1	Betong, tegel eller motsvarande	20 2 %
6.2	Plåt	10 3 %
6.3	Annat material	5 8 %
7	Skorsten	
7.1	Stål eller plåt	5 8 %
7.2	Annat material	20 2 %

Tabell för åldersavdrag, fortsättning		
Byggnadsdel	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs avdrag/per år
8 Övriga byggnadsdelar specifika för gårdsbyggnader		
8.1 I betong utförd gödsel- och urinbehållare, gödselplatta, pumpbrunn och utvändig gödselkylvert	0	0 %
8.2 Golv i djurstall, foderbord, inredning i djurstall och plansilo utförda i betong samt inlastningsgrop	0	0 %
8.3 Läktare och sarg i ridhus	0	0 %
8.4 Ensilagesilor, Spannmåls- och foderbehållare och varmluftstork (ej trämaterial).	0	0 %
8.5 Hötork, kallluftstork, reservverk, hissordning och telfer	0	3 %
8.6 Mekanisk ventilation	0	3 %
8.7 Inredning i djurstallar, boxar, grindar, båspallmatta, bogstöd, båsavskiljare	3	10 %
8.8 Utgödslingsanordning, gödsel- och urinpumpar, omrörare, spaltgolv, stålgaller, durkplåt	3	10 %
8.9 Utfodringsanläggning, grovfodervagn, kraftfodervagn, skruvar, transportörer och elevatorer	3	10 %
8.10 Elmotorer	3	10 %
8.11 Dukar som tätskikt i dammar och gödselbassänger. Tak till eller annan övertäckning av utomhus belägen flytgödselbehållare eller urinbehållare.	3	10 %
8.12 Kvarnar, krossar och sorteringsmaskiner	3	10 %
8.13 Styrenhet (till exempel växelriktar och styrdator, dock inte persondator)	5	8 %
8.14 Löpband för hästar, skrittmaskin, tidtagnings- och ljudanläggningar, vågceller och elektronisk utrustning	3	10 %
8.15 Ridbaneunderlag (övre skiktet i underlaget, dränerings- och grundskikt tillhör gårdsbyggnad eller gårdens markanläggningar).	1	25 %
9 Övriga byggnadsdelar	3	10 %

E.4 Värdering av skada på gårdens löseegendom

E.4.1 Grundläggande bestämmelser

- Värdering av skada görs med utgångspunkt från prisläget vid skadetillfället.
- Kan skadad egendom repareras värderas skadan till den reparationskostnad som är rimlig. Reparationskostnaden ersätts inte om den överstiger värdet på skadad egendom enligt värderingsreglerna.
- Värdering sker utan hänsyn till affektionsvärde, det vill säga utan hänsyn till dina personliga känslor för föremålet eller djuret.

E.4.2 Värderingsgrupper

Löseegendomen har ur värderings- och ersättnings synpunkt delats upp i fem olika värderingsgrupper. Hur löseegendomen värderas beror på vilken värderingsgrupp egendomen tillhör.

Värderingsgrupp 1

Värderingsgrupp 1 består av

- värdehandlingar.

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

Värderingsgrupp 2

Värderingsgrupp 2 består av

- ritningar, arkivalier samt datamedia.

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa den förlust av information som förlorats genom skadan och för att återställa originalritningar.

Värderingsgrupp 3

Värderingsgrupp 3 består av

- maskiner, vagnar, arbetsbodar och redskap
- seldon, sadlar, remtyg, vagnar och sulkyer
- datorer, kontorsinventarier och kontorsmaterial.

Vid återställande värderas skadan till kostnaden (material och arbetskostnader) för att återställa den skadade egendomen med rationella metoder och material. Skadan värderas högst till skillnaden mellan egendomens marknadsvärde omedelbart före och efter skadan.

Om marknadsvärdet ökar till följd av återställande genom reparation, dras värdeökningen av från skadekostnaden.

Värderingsgrupp 4

Värderingsgrupp 4 består av

- bränsle, smörjmedel, verkstadsutrustning, reservdelar till gårdens maskiner, byggnadsmaterial
- nötkreatur, får, getter, grisar, värphöns, slaktkycklingar, kalkoner, ankor och gäss
- foder, strö, medicin och förbandsmateriel till djur
- utsäde, gödning, bekämpningsmedel och övriga förmödenheter
- på gården förvarade växtodlingsprodukter, exempelvis spannmål och oljeväxter.

Skadan värderas till skillnaden mellan egendomens marknadsvärde omedelbart före och efter skadan.

Värderingsgrupp 5

Värderingsgrupp 5 består av

- obärgad gröda.

Skadan värderas till marknadsvärdet vid skördetidpunkten, med avdrag för inbesparade kostnader.

Definition

- Med obärgad gröda avses växter under odling på åker eller friland samt jordbruksprodukter och skördade växter odlade på åker eller friland som inte placerats på slutgiltigt förvaringsställe. Försäkringen gäller inte för julgransodling om det inte särskilt anges på försäkringsbrevet.

E.5 Ersättningsregler vid skada

E.5.1 Fullvärdeförsäkring

Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- summa skadebelopp enligt E.2-E.4 Skadevärderingsregler
- röjningskostnad enligt E.1
- kostnad för räddningsåtgärd enligt Y.4 med avdrag för
- självrisk enligt C
- eventuell nedsättning av försäkringsersättning enligt Y.6 på grund av
 - åsidosättande av räddningsplikt
 - åsidosättande av krav vid skada
 - åsidosättande av aktsamhetskrav
 - framkallande av försäkringsfallet
 - felaktiga uppgifter och med hänsyn till
- leverantörsansvar Y.10.

E.5.2 Förstariskförsäkring

Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- summa skadebelopp enligt E.2-E.4 Skadevärderingsregler
- kostnad för räddningsåtgärd enligt Y.4 med avdrag för
- självrisk enligt C. och med hänsyn till
- leverantörsansvar Y.10

Förstariskförsäkring - Högsta ersättning

Vid förstariskförsäkring lämnas ersättning högst med försäkringsbeloppet. Därutöver ersätts röjningskostnad enligt E.1. i samband med skada som omfattas av försäkringen.

Från högsta ersättning görs eventuell nedsättning av försäkringsersättning enligt Y.6 på grund av

- åsidosättande av räddningsplikt
- åsidosättande av krav vid skada
- åsidosättande av aktsamhetskrav
- framkallande av försäkringsfallet
- felaktiga uppgifter.

F. Egendomsskador

F.1 Skada genom brand och liknande händelser

Försäkringen gäller för fysisk skada genom

- eld som kommit lös
- explosion
- luftfartyg
- blixtnedslag
- plötslig utströmning av sot
- frätande gas som bildats vid oavsiktlig upphettning av plast
- elfenomen.

Försäkringen gäller *inte* för

- skada på foder, strö eller bränsle, där branden uppstått som en följd av att det självantänd
- skada genom sprängningsarbete
- skada genom sot från levande ljus
- skada som enbart består i glöd- eller svedskada.

Särskilda aktsamhetskrav

Din gårdsbyggnad är en mycket brännbar miljö. Därför ställer vi krav på vad du gör i och omkring dina byggnader. Dessa krav beskrivs utförligt i vår skrift *Din gård säkerhet* som finns på vår hemsida. Du kan också kontakta oss så skickar vi skriften.

Vi vill göra dig särskilt uppmärksam på följande aktsamhetskrav som beskrivs i *Din gårds säkerhet*.

- Fungerande brandsläckare ska finnas i varje gårdsbyggnad och traktor.
- Nyinstallation eller förändring av uppvärmningssystem som kräver rökgaskanal ska godkännas av skorstensfejarmästare. Kommunens regler för sotning och brandskydds kontroll ska följas.
- Brandfarliga heta arbeten ska utföras av utbildad och certifierad personal. På din egna gård får du utföra tillfälliga heta arbeten utanför godkänd gårdsverkstad om du följer Lantbrukets brandskyddskommittés rekommendation 7. *Brandfarliga heta arbeten*.
- Gårdens dieseldrivna fordon ska vara försedda med huvudströmbrytare som ska vara avslagen när fordonet lämnas utan tillsyn. Dieseldrivna fordon får ställas upp i byggnad under förutsättning att lokalen är lämplig med avseende på golv och avstånd till brännbart material. Bensindrivna fordon får endast ställas upp i godkänt garage (väggar och tak ska motstå brandspridning i minst 60 min, EI60). Vid förvaring av fordon med gasoluber eller batterier i icke godkänt garage måste dessa först avlägsnas.
- Eldning av gräs, löv, ris och annat får inte ske närmare än 75 meter från byggnad eller 40 meter från växande brännbar gröda. Upplag av lättantändliga ämnen får inte finnas inom 15 meter från byggnad. Rökning får inte ske i gårdsbyggnader.
- Tobaksrökning får inte ske i gårdsbyggnad och inte heller vid upplag utomhus av brännbart material.

Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt Y.6 *Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

Definition

- Med brandfarliga heta arbeten avses svetsning, skärning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

F.2 Stöld, tjuvslakt, skadegörelse

Försäkringen gäller för

- skada genom stöld, tjuvslakt och skadegörelse.

Försäkringen gäller *inte* för

- egendom som är kvarglömd, borttappad eller förlagd, även om egendomen senare blivit stulen
- stöld om den utförts av någon med en nyckel som han haft tillåtelse att inneha
- skada på obärgad gröda. Försäkringen gäller dock för skada på inplastade foderbalar.

Särskilda aktsamhetskrav

- Gårdens löseegendom ska förvaras i verkstad, sadelkammare eller annat utrymme/lokal låst med godkänd låsenhet, lägst klass 3. Om dörren låses med hänglås ska hänglås, beslag samt eventuella bommar vara godkända, lägst klass 3. Oljecistern ska vara låst med låsanordning som lägst motsvarar beslag och hänglås klass 3.
- Lokalen eller utrymmet ska vara beskaffat på ett sådant sätt att en utomstående endast med avsevärd svårighet kan ta sig in. Krav på lås gäller inte byggnadsdel med djur. Kravet gäller dock för lokal i djurstall, exempelvis sadelkammare, personalrum och cafeteria.
- Nyckel till lokal får inte lämnas kvar eller gömmas i närheten av gårdsbyggnaden.

Definition

- Låskrav definieras i vår skrift, *Din gårds säkerhet*.
- Med lokal menas även arbets- och redskapsbod.
- Motordrivna fordon och släpfordon är inte lokal.
 - Motordrivna fordon är exempelvis personbil och traktor.
 - Släpfordon är exempelvis husvagn och släpvagn.

Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt Y.6 *Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

F.3 Kollision, påkörning, vältning, dikeskörning, fastkörning och transportskada

Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på försäkrad egendom genom kollision, påkörning, vältning, dikeskörning, fastkörning och transportskada eller som annars uppkommit vid lastning och lossning i samband med transport.

Försäkringen gäller även för kostnad för bärgning av försäkrad egendom i samband med ovan angivna skadehändelser.

Försäkringen gäller *inte* för

- skada som kan ersättas enligt trafikskadelagen
- skada som uppstår i samband med tippning som utförs med fordon med tippfunktion.

Definition

- Med vältning avses att föremål i rörelse välter.
- Med påkörning avses att fordon eller redskap i rörelse kör på ett stillastående föremål.
- Med kollision avses två föremål som möts och var och en har rörelseenergi i olika riktning.

Särskild själurisk

Självrisk är 10 000 kronor utom för skador som uppstår vid körning på allmän väg eller består i endast fastkörning.

Särskilda aktsamhetskrav

- 1 Föra ska ha giltigt körkort, förarbevis eller annan särskild behörighet enligt myndighetskrav. Förare av fordon/maskiner där körkort/förarbevis inte behövs ska ha kunskap och erfarenhet för att kunna framföra fordonet betryggande. Föraren får inte vara straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel vid framförande av fordonet.
- 2 Du ska följa de anvisningar för fordon och efterfordon som hör till egendomen, exempelvis avseende användning, service och underhåll, tillåtna hastigheter och tillåtna maxvikter.

Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt *Y.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

F.4 Storm, hagel och snötryck

Försäkringen gäller för

- skada genom storm, hagel och snötryck
- skada på egendom som orsakats av att flaggstång, elstolpe eller träd blåser omkull även om vindstyrkan är lägre än storm.

Definition

- Med storm avses vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund.

Försäkringen gäller *inte* för

- Skada genom översvämning, se dock avsnitt *F.5 Översvämning*.
- Skada på revetering, puts eller skorstensbeklädning av annan orsak än föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig.
- Skada på obärgad gröda.
- Skada på utomhus förvarad lösegendom vid hagel eller snötryck.
- Skada på växthus, plasthall, båt, sjöbod, tält eller annan täckningsanordning eller egendom däri.
- Skada genom snöoras.
- Skada vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av felaktig eller bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller material, ingrepp i bärande stomme, försummat underhåll, korrosion (till exempel rost eller frätning), angrepp av röta eller skadeinsekter. Vid tillämpning av detta undantag för gårdsbyggnad eller gårdens markanläggningar gäller försäkringen inte heller för skada på egendom däri.

Särskild själurisk

Självrisk är 10 procent av skadebeloppet, dock lägst 10 000 kronor och högst 100 000 kronor.

Särskilda aktsamhetskrav

Du måste förebygga och förhindra skada på din egendom, exempelvis genom att se till att taken på dina gårdsbyggnader blir skottade så att inte stora mängder snö samlas på taken eller att inför en förestående storm säkra egendom som förvaras utomhus.

Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt *Y.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

F.5 Översvämning

Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på gårdsbyggnad och däri förvarad gårdslösöre genom att

- vatten strömmar från markytan direkt in i huset genom ventil, fönster eller dörröppning, eller
- vatten tränger upp ur avloppsledning inomhus, och detta beror på
 - skyfall (minst 1 millimeter per minut eller 50 millimeter per dygn)
 - snösmältning
 - stigande sjö eller vattendrag.

Försäkringen gäller för skada på gårdens markanläggningar genom översvämning. Med översvämning förstås

- skyfall (minst 1 millimeter per minut eller 50 millimeter per dygn)
- snösmältning
- stigande sjö eller vattendrag.

Försäkringen gäller *inte* för

- skada på båt*, sjöbod*, tält, annan övertäckning eller egendom däri
- skada vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av felaktig eller bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller material, eftersatt underhåll, bristande skötsel eller tillsyn.

Särskild själurisk

Självrisk är 10 procent av skadebeloppet, dock lägst 10 000 kronor och högst 100 000 kronor.

F.6 Dammbrott

Försäkringen gäller för

- skada på egendom som skadas till följd av dammbrott.

Försäkringen gäller *inte* för

- skada genom dammbrott i kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion
- skada på obärgad gröda
- utomhus förvarade växtodlingsprodukter exempelvis spannmål och oljevaxter samt foder och strö.

Särskild själurisk

Självrisk är 10 procent av skadebeloppet, men lägst 10 000 kronor vid skada på gårdsbyggnad, gårdens markanläggningar eller vid skada på gårdsbyggnad som du äger men som finns på någon annans mark.

F.7 Naturskador

Försäkringen gäller för skada genom

- jordskalv (minst 4 enligt Richterskalan)
- jordskred, jordras eller bergras
- lavin
- vulkanutbrott inom Norden.

Skada genom sättning i mark eller grund ersätts endast om den är en direkt följd av händelse enligt punkterna ovan.

Begränsning

Sprickor i byggnaden ersätts endast om de avsevärt minskar funktionsdugligheten.

Försäkringen gäller *inte*

Försäkringen gäller inte om jordskred, jordras, bergras eller lavin orsakats av:

- sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete
- gruvsdrift eller uppläggning av jord eller stenmassor
- vatten- eller vågerosion.

Försäkringen gäller inte heller för skada på obärgad gröda.

F.8 Utströmning av vätska

Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada som orsakats av vätska eller ånga som oberäknat strömmat ut från:

- Cistern, tank eller annan behållare.
- Ledningssystem för olja, vatten, värme eller avlopp (spillvatten).
- Anordning ansluten till ovan angivna system, till exempel tvättställ, disk- eller tvättmaskin, värmepanna, oljetank, cistern eller annan behållare.
- Invändigt stuprör som uppfyller de krav som ställs på avloppsledning (spillvattenledning).
- Badrum, duschrum, tvättstuga eller annat våtutrymme inomhus anpassat för återkommande vattenbegjutning. Våtutrymmena ska vara utförda enligt de byggregler och i förekommande fall branschregler samt tillverkarens råd och anvisningar som gällde vid byggnads- eller installationstillfället. Vid skada på grund av läckage från våtutrymmen som inte uppfyller ovan ställda krav, gäller försäkringen endast om läckaget inte har samband med avvikelser (från ovan ställda krav).
- Kyl eller frys vid fel på dessa eller vid strömavbrott.
- Oljefylld radiator samt brandsläckare.

Information om branschregler och Boverkets byggregler finns på vår webbplats.

Vid skada gäller försäkringen för

- lokalisering och friläggning av läckagestället för att göra det möjligt att reparera det fel som orsakat skadan inom den försäkrade gårdsbyggnaden
- nödvändig sanering enligt miljölagstiftning av mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde som du äger eller arrenderar.

Försäkringen gäller även för kostnader för att återställa efter en sådan friläggning eller sanering enligt ovan.

Vid utströmning av bränsle från cistern, tank eller annan behållare gäller försäkringen även för utrunnet bränsle.

Försäkringen gäller *inte* för

- Kostnad för reparation av det fel som har orsakat skadan eller skada på det ledningssystem eller installation varifrån utströmningen skett. Vid läckage genom ytskikt och tätskikt ser vi hela våtutrymmet (väggar och golv) som en enhet.
- Kostnader för allt arbete och allt material som hade behövts för att, dagen innan skadan upptäcktes, renovera det skadade våtutrymmet enligt gällande bygg- och branschregler, om det skadade utrymmet är äldre än 35 år.
- Den utströmmande vätskan, annan än för bränsle enligt ovan.
- Skada genom utströmning från dräneringssystem, rökkanal, ventilationskanal, tak, takränna, utvändigt stuprör eller altan.

- Skada genom att vatten vid regn, snösmältning eller högvatten kommit ut ur avloppsbrunn eller avloppsledning se dock avsnitten *F.5 Översvämning* samt *F.6 Dammbrott*.
- Skada genom röta, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen varit i kraft.
- Skada på obärgad gröda.

Särskilda aktsamhetskrav

Frysrisk

Du ska vidta åtgärder så att vattenledningar och anslutna anordningar inte fryser sönder.

- Hålls byggnaden uppvärmd ska innetemperaturen vara minst 15°C. Om verksamhetens art kräver annan temperatur ska vatten som finns i behållare antifrysbehandlas.
- Om byggnaden inte hålls uppvärmd ska ledningssystem och installation som innehåller vatten, stängas av och tömmas.
- Byggnad ska hållas under regelbunden tillsyn.
- Koppling på vattenutkastare ska kopplas bort vid risk för frysning.

Installationer

Ledningssystem med tillhörande anslutningar ska vara utförda enligt vid tiden för uppförandet eller reparationen gällande byggregler och i förekommande fall branschregler.

Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt *Y.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp för sanering och med saneringen sammanhängande återställande efter utströmning av vätska är 1 500 000 kronor.

F.9 Merutgifter och hyresbortfall

Försäkringen gäller för merutgifter och hyresbortfall under längst ett år från skadedagen, om den gårdsbyggnad eller det gårdslösöre som anges i försäkringsbrevet helt eller delvis blir obrukbart till följd av sådan skada som omfattas av skadehändelserna avsnitt *F.1-F.8 Egenomskador* och *F.11 Glasskada* eller till följd av oförutsett elavbrott som varat i minst 12 timmar.

Försäkringen gäller för

- förlust av hyres- och arrendeintäkter
- nödvändiga och skäliga utgifter som uppstår för att ordna provisoriska lokaler
- fördyrad skötsel av djur som ingår i gårdslösöre (se avsnitt *D.3 Gårdens löseegendom*) och häst
- hyreskostnader för ersättningsmaskin
- nödvändiga extrakostnader till följd av oförutsett elavbrott, exempelvis hyra av reservverk.

Avdrag görs för inbesparade utgifter.

Särskilda aktsamhetskrav

Du måste avvärja omedelbart förestående skada och begränsa skada som redan inträffat efter bästa förmåga.

Kontakta oss omedelbart när skada inträffar så vi tillsammans kan vidta åtgärder för att minimera skadan.

Nedsättning

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt *Y.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning*.

Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är 50 000 kronor.

F.10 Gårdsbyggnad under uppförande, om- eller tillbyggnad

Försäkringen gäller med fullvärde för gårdsbyggnad eller för den del av gårdsbyggnad, som uppförs, byggs om eller till under försäkringsåret. Med gårdsbyggnad avses gårdsbyggnad som uppförs på eller som finns på i försäkringsbrevet angiven fastighet.

På samma sätt som försäkringen gäller för gårdsbyggnad gäller den även för allt material avsett att ingå i byggnaden. Villkoret är att du som försäkringstagare själv ska äga byggnaden när den är färdigbyggd.

Försäkringen gäller inte för skada genom utströmning av vätska och ånga enligt avsnitt *F.8 Utströmning av vätska*, innan rörsystem har provats och godkänts.

Särskild själurisk

Vid skada som anges i avsnitt *F.4 Storm, hagel och snötryck* är själurisen 10 procent av skadebeloppet, men lägst 10 000 kronor och högst 100 000 kronor, förutsatt att skadan kan antas bero på att gårdsbyggnaden inte är färdigställd.

F.11 Glasskada

Försäkringen gäller för skada genom bräck eller sönderslagning på glas i inredning, fönster eller dörr i egen försäkrad gårdsbyggnad* samt i hyrd eller arrenderad lokal eller gårdsbyggnad* om du enligt kontrakt är skyldig att svara för skadan.

Försäkringen gäller också för skada genom sådan plötslig yttre påverkan att det för dig skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glaset.

Med glas jämställs här plastmaterial såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande material som används i stället för glas.

Vid glasskada som försäkringen gäller för ersätts även målning, etsning, blästring på glas, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom plastfilm som glaset belagts med.

Försäkringen gäller *inte* för

- glas i växthus
- glas som inte är monterat på därför avsedd plats
- skada genom sprängningsarbete
- skada som orsakats av att glaset målas, etsas, blästras eller beläggs med plastfilm
- skada på glas i gårdsbyggnad* under uppförande, ombyggnad eller tillbyggnad, om skadan uppkommit i samband med sådan åtgärd.

G. Ansvarsförsäkring

G.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för dig och för de personer som ingår i ditt hushåll enligt avsnitt *A.2 Vem försäkringen gäller för*. Den gäller även för dina arbetstagare.

G.2 Försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för småskalig verksamhet inom jordbruk, häst- och djurhållning samt skogsbruk.

Om den sammanlagda bruttointäkten från dessa verksamheter, exklusive intäkter från skogsbruk, är högre än 50 000 kronor ska du kontakta oss för att teckna en annan försäkring.

Försäkringen gäller också för

- arbetstagare för skada han/hon orsakar i tjänsten
- dig som byggherre när du för egen räkning utför byggnadsarbete på gården.

Definition

- Med djur avses endast nötkreatur, hästar, får, getter, grisar, värphöns, slaktkycklingar, ankor, kalkoner och gäss.

G.3 När och vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller när någon, som inte omfattas av samma försäkring som du, kräver att du ska betala skadestånd för person- eller sakskada som inträffar under försäkringstiden.

Om du överlåtit din gård och till följd därav har sagt upp din Gårdsförsäkring, gäller denna ansvarsförsäkring under ytterligare tre år, förutsatt att den skadegörande handlingen inträffat under försäkringstiden.

G.4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen utom i USA och Kanada.

G.5 Undantag och begränsningar

Försäkringen gäller *inte*

1. För dig som ägare av det bostadshus du bor i med därtill hörande tomtmark.
2. Till den del du tagit på dig ansvar utöver gällande skadeståndsrätt
3. För skada på levererad produkt, om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkt eller tjänst.
4. För skada orsakad av undersökning, behandling eller annan vård av häst, om det inte anges i försäkringsbrevet.
5. För skada som uppkommit under sådana omständigheter att du borde ha förstått att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.
6. För skada som orsakats av att du åsidosatt lag eller myndighets föreskrift.
7. För skada som orsakats med uppsåt, eller i samband med att du utfört straffbar uppsåtlig gärning.
8. För skada som uppkommit till följd av byggnads- eller sprängningsarbete för annans räkning.
9. För skada som du kan göras ansvarig för som ägare, brukare eller förare av:
 - a) Motordrivet fordon och registreringspliktigt släpfordon då skadan uppkommit till följd av trafik med fordonet. Undantaget avser inte eldriven rullstol eller åkräsklippare.
 - b) Vatten- eller luftfarkost.
10. För skada som du kan göras ansvarig för om du äger trav- eller galopphest eller om du är tränare, kusk eller ryttare. Undantaget gäller om skada inträffat inom trav- eller galoppbaneområde och ersättning kan fås från annan försäkring.
11. För skada till den del den kan ersättas genom socialförsäkring, annan gällande försäkring, annan ersättningsform eller som tjänsteförmån.

12. För skada som du kan göras ansvarig för, i egenskap av medlem eller delägare i förening eller bolag.
13. För skada orsakad av eller som har samband med poly- och perfluorerade alkylsubstanser (PFAS). Med PFAS avses samtliga från tid till annan ingående ämnen i samlingsnamnet PFAS, inkluderande men ej begränsat till den PFAS-definition som från tid till annan används av Kemikalieinspektionen. Undantaget gäller även för annat kemiskt ämne eller produkt som kan ersätta PFAS.

G.6 Dina åtgärder

Om du krävs på skadestånd ska du anmäla kravet till oss så snart som möjligt.

Om du utan vår tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningsbelopp eller betalar ersättning är detta inte bindande för oss.

Blir du stämd eller det blir rättegång ska du genast underrätta oss om det och följa våra anvisningar, annars blir domen inte bindande för oss.

G.7 Våra åtgärder

Om du krävs på ersättning för en skada som kan omfattas av försäkringen och som överstiger försäkringens självrisk

- utreder vi om du är skadeståndsskyldig
- förhandlar vi med den som kräver skadestånd
- för vi din talan vid rättegång och svarar i så fall också för rättegångskostnaderna
- betalar vi det skadestånd som du är skyldig att betala.

Om du är skyldig att betala ett jämkat skadestånd, enligt 22 kap 7 § Byggningsabalken, då dina hemdjur orsakat skada på annans hemdjur, betalar vi även den resterande delen av skadeståndet.

G.7.1 Självrisk

Försäkringen gäller med en grundsjälvrisk vid varje skadetillfälle. Hur stor grundsjälvrisk är framgår av försäkringsbrevet.

G.7.2 En särskild självrisk på 10 000 kronor tillämpas då skadan är orsakad av

1. bearbetning, reparation, installation
2. besprutning eller bepudringsåtgärd
3. förorening genom stallgödsel, urin eller pressvatten
4. förorening genom vätska från cistern, tank eller behållare

G.7.3 Särskild självrisk vid brandfarliga heta arbeten

Självrisk är 30 procent av skadebeloppet, men lägst 40 000 kronor och högst 400 000 kronor, om skadan är orsakad av brandfarliga heta arbeten.

Definition

- Med brandfarliga heta arbeten avses svetsning, skärning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

G.8 Högsta ersättningsbelopp

Vid varje skadetillfälle betalar vi högst 5 000 000 kronor.

Detta gäller även om

- flera av dem som försäkringen gäller för är skadeståndsskyldiga
- flera skador uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle.

Ersättningsbeloppet är högst 80 000 kronor vid skada på egendom som du, för egen, eller för någon annans räkning hyrt, leasat, lånat, arrenderat, nyttjat eller bearbetat samt för skada på omhändertagen egendom. Denna beloppsbegränsning gäller dock inte för skada på byggnad som försäkrad hyr eller arrenderar som skadas genom brand, explosion, utströmning av sot eller utströmning av vatten från ledningssystem.

Definition

- Med bearbetning menar vi exempelvis harvning, sådd, gödselspridning, radhackning och skörd av jordbruksprodukter.

H. Rättsskyddsförsäkring

H.1 Allmänt

H.1.1 Försäkringen gäller

För att försäkringen ska gälla krävs att

- tvisten omfattas av försäkringen, se avsnitt H.2 *Tvist*,
- du företräds av ett ombud i tvisten, se avsnitt H.3 *Ombud*.

Begränsning

Den här försäkringen omfattar inte tvister som gäller dig som ägare av det bostadshus du bor i med därtill hörande tomtmark.

H.1.2 Var försäkringen gäller

Rättsskydd kan du få om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat inom Norden.

H.1.3 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för dig och de personer som ingår i ditt hushåll enligt avsnitt A.2 *Vem försäkringen gäller för* samt för dina arbetstagare för nedan angiven verksamhet:

Försäkringen gäller för småskalig verksamhet inom jordbruk, häst- och djurhållning samt skogsbruk.

Om den sammanlagda bruttointäkten från dessa verksamheter, exklusive intäkter från skogsbruk, är högre än 50 000 kronor ska du kontakta oss för att teckna en annan försäkring.

Definition

- Med djur avses endast nötkreatur, hästar, får, getter, grisar, värphöns, slaktkycklingar, ankor, kalkoner och gäss.

H.1.4 När du ska ha haft försäkring

- Rättsskydd kan beviljas om försäkringen gäller när tvisten uppkommer och har gällt under en sammanhängande tid av två år. Försäkringen behöver inte hela tiden ha funnits hos oss
 - om du tidigare har haft samma slags försäkring, för samma egendom och verksamhet, i annat bolag så får du tillgodoräkna dig den.
- Rättsskydd kan beviljas för tvist som uppkommer innan försäkringen varit gällande i två år om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråk inträffat sedan försäkringen trädde i kraft.
- Om din försäkring upphört på grund av att försäkringsbehovet upphört kan du ändå beviljas rättsskydd under förutsättning att försäkringen varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråk inträffade och det därefter inte gått längre tid än tio år.

H.1.5 Preskription

Preskriptionstiden börjar löpa från den tidpunkt du anlitat ombud, se även avsnitt Y.8 Preskription.

H.1.6 Återkrav

I den mån ersättning lämnats genom försäkringen övertar vi din rätt att kräva ersättning från motparten.

H.2 Tvist

H.2.1 Försäkringen gäller

H. 2.1.1 Försäkringen gäller för tvist som kan prövas

- som tvistemål av tingsrätt, hovrätt eller Högsta domstolen,
- som tvistemål i Patent- och marknadsdomstolen eller Patent- och marknadsöverdomstolen, eller
- i Mark- och Miljödomstol eller Mark- och miljööverdomstolen enligt vad som är förskrivet om tvistemål i allmän domstol.

När det gäller miljömål omfattas endast tvister enligt 21 kap 1 § sjätte punkten miljöbalken där talan väcks av den försäkrade.

Anmärkning

Med tvist avses att anspråk helt eller delvis avvisas. Försäkringen gäller inte för brottmål och inte heller för tvist som vid prövning handläggs enligt lag om domstolsärenden.

Definition

- Med miljömål avses mål som prövas enligt miljöbalken och enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

H. 2.1.2. Är tvisten sådan att den först ska prövas av annan instans än domstol, till exempel myndighet eller nämnd, ersätts endast kostnader som uppkommer efter sådan prövning. Försäkringen gäller dock för egna ombuds- och utredningskostnader vid prövning i arrendenämnd av tvist enligt 9 kapitlet 10 § eller 10 kapitlet 6 b § jordabalken avseende arrendeavtal som ingåtts för länge tid än ett år.

Anmärkning

Har tingsrätten hänskjutit en tvist för medling till hyresnämnd eller arrendenämnd gäller försäkringen även för sådan medling.

H. 2.1.3. Försäkringen gäller även för

- överklagande av hyres- och arrendenämnds beslut till hovrätt. Försäkringen ersätter då även kostnader för utredningar i arrendenämnd om den försäkrade kan visa att utredningarna varit nödvändiga för den fortsatta prövningen.
- överklagande av lantmäteriförrättning till mark- och miljödomstol och Mark- och miljööverdomstolen även om dessa tvister handläggs enligt lag om domstolsärenden.

Begränsning

- I tvist angående uppförande av byggnad betalas endast kostnader som uppkommer efter avtalad garantitids utgång. Denna begränsning gäller inte om entreprenören vägrar fullgöra sina kontraktsskyldigheter efter slutbesiktning.

H.2.2 Skattemål

Försäkringen gäller för tvist som prövas som skattemål i förvaltningsrätt, kammarrätt och regeringsrätt, då tvisten avser någon av följande skatter eller avgifter:

- inkomstskatt enligt inkomstskattelagen (1999:1229)
- skatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader
- fastighetsskatt enligt lag (1984:1052) om statlig fastighetsskatt
- fastighetsavgift enligt lag (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift
- avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980)
- löneavgift enligt lagen (1994:1929) om allmän löneavgift
- skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster
- mervärdesskatt (moms) enligt mervärdesskattelagen (1994:200).

H.2.3 Vissa andra förvaltningsmål

Försäkringen gäller för tvist vid omprövning eller överklagande av svensk förvaltningsmyndighets eller domstols beslut som avser

- ändring eller upphävande av beslut om EU- stöd avseende gårdsstöd eller andra jordbrukarstöd
- återbetalning av beviljat stöd eller bidrag enligt punkt ovan.

H.2.4 Andra mål och ärenden

Försäkringen gäller för prövning i svensk förvaltningsdomstol, svensk miljödomstol eller av regeringen avseende

- ny-, till- eller ombyggnad av byggnad* tillhörande den försäkrade verksamheten enligt avsnitt H.1.3 om det innebär ett överklagande av beviljat bygglov eller tillstånd om överklagandet görs av annan än av försäkrad eller dennes närstående
- myndighets omprövning enligt Miljöbalken 24 kap 3 § punkt 3, 4 och 7 samt 5 § punkt 5, 6, 7, 8, 9 och 10 om det innebär en inskränkning av tidigare beviljat verksamhetstillstånd eller avser verksamhet som inte tidigare har krävt tillstånd
- myndighetsförelägganden och beslut enligt Miljöbalken 12 kap 6 §, 26 kap 9 § samt Skogsvårdslagen 35 §
- beslut om inskränkning i markanvändning på grund av bildande eller utökning av naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområde, strandskyddsområde och vattenskyddsområde enligt Miljöbalken
- ersättning på grund av beslut enligt föregående punkt.

Anmärkning

Vid omprövning eller myndighetsföreläggande enligt ovan gäller försäkringen endast om tvisten inte beror på försäkringstagarens försumlighet i kontakter med myndighet. Med försumlighet avses till exempel att den försäkrade undviker eller försvårar kommunikation med myndighet.

H.2.5 Försäkringen gäller inte för tvist

1. Som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3d § första stycket i rättegångsbalken, så kallat småmål, det vill säga tvister där värdet av vad som yrkas understiger ett halvt prisbasbelopp. Beloppsbegränsningen gäller även tvist utomlands även om motsvarande bestämmelse saknas. Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
2. Med någon som du är eller varit gift med, ingått registrerat partnerskap med eller sammanboende med enligt sambolagen.
3. Som gäller pantsättning, borgensåtagande eller liknande åtagande av dig till förmån för någon i dennes förvärvsverksamhet.
4. Som gäller fordran eller anspråk som överlåtits på dig om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.
5. Som gäller skadestånd eller annat anspråk mot dig på grund av gärning som leder till att du misstänks eller åtalas för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet.
6. Om du inte har befogat intresse av att få din sak behandlad.
7. Som gäller dig som ägare eller delägare till annan fastighet eller byggnad eller innehavare av annan tomträtt än den som anges i försäkringsbrevet eller som bostadsrättsinnehavare.
8. Som gäller dig som ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, vatten- eller luftfarkost
9. Som rör sådan av försäkrad bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning återopropas eller inte.
10. När försäkrad begär eller för talan om andra än under rubriken Andra mål och ärenden uppräknade tillstånd, godkännande eller liknande om saken prövas av miljödomstol.
11. Som rör förhållande mellan dig som arbetsgivare och nuvarande eller före detta arbetstagare.
12. Som avser ersättningsanspråk mot försäkrad som kan eller skulle kunna omfattas av ansvarsförsäkring oavsett om sådan är gällande eller inte, eller på grund av uppsåt genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut.
13. Enligt marknadsföringslagen.
14. Som avser anspråk som uppkommit mellan delägare eller försäkrade som omfattas av samma försäkringsavtal eller mellan företag inom samma koncern
15. Enligt plan- och bygglagen om inte annat anges i avsnitt

H.2.4 Andra mål och ärenden.

H.2.6 Försäkringen gäller inte för tvist vid förvaltningsmål

1. Angående brott enligt skattebrottslagstiftningen.
2. Angående skönstaxering.
3. Huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet.
4. Angående eftertaxering såvida inte den försäkrade, efter prövning i allmän förvaltningsdomstol, kan visa att han/hon fullgjort sin uppgiftsplikt på riktigt sätt.
5. Som har samband med köp eller försäljning av aktier.
6. Angående skatteflykt.
7. Som grundas på att försäkrad anses ha lämnat felaktiga eller ofullständiga uppgifter såvida inte försäkrad kan visa att detta inte, till någon del, beror på grov vårdslöshet eller uppsåt.

8. Som avser rätten till omprövning eller överklagande eller avser avviseringsbeslut på grund av att ansökan inkommit för sent eller försäkrad inte är behörig sökande.
9. Om värdet av det som yrkas i tvisten exklusive ombudskostnader och moms understiger 40 000 kronor.
10. Om tvisten har samband med ett beslut som beror på bristande medel eller anslag.

H.3 Ombud

H.3.1 Inledning

För att försäkringen ska gälla måste du företrädas av ett ombud i tvisten.

H.3.2 Krav på ombudet

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till ärendets natur och de krav som svensk lag ställer på ett ombud. Ombudet ska vara

1. advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå eller
2. jurist anställd på Ludvig & Co eller
3. annan person som uppfyller kravet på lämplighet.

Ombud, försäkrad och bolaget har rätt att för sådant ombud som anges i punkt tre begära rådgivande yttrande av lämpligheten genom prövningsförfarande hos Svensk försäkrings Prövningsförfarande beträffande Ombuds lämplighet (POL).

H.3.3 Prövning av arvode

Ombud enligt punkt 1 och bolaget har rätt att begära prövning i Ombudskostnadsnämnden rörande skäligheten i arvode och övriga kostnader. Ombudet och bolaget förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Ombud enligt punkt 2 och 3 har rätt att begära prövning i Nämnden för Rättsskyddsfrågor rörande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader. Ombudet och bolaget förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

H.3.4 Tvist utomlands

I tvist eller mål som handläggs utomlands måste ombudet även uppfylla motsvarande krav som det landets lag ställer på ombud.

H.4 Kostnader

H.4.1 Försäkringen gäller

Du kan få ersättning för följande kostnader om de är nödvändiga och skäliga och du inte kan få dem betalda av motparten:

1. Ombuds arvode och omkostnader. Arvode lämnas för skälig tidsåtgång och högst enligt den timkostnadsnorm som regeringen fastställer vid ersättning till rättshjälpsbiträde enligt rättshjälpslagen.
2. Kostnader för utredning före rättegång, förutsatt att utredningen beställts av ditt ombud.
3. Kostnader för bevisning i rättegång och skiljeförfarande.
4. Kostnader för medling enligt 42 kap 17 § i rättegångsbalken.
5. Expeditionskostnader i domstol.
6. Rättegångskostnader som du har ålagts att betala till motpart eller staten efter prövning av tvisten.
7. Rättegångskostnader som du vid förlikning under rättegång åtagit dig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt dig att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten prövats.

Begränsningar

- Om domstol har prövat ombudsarvodet i ärendet betalar vi högst utdömt arvode.
- Ersättning lämnas inte om du i eller utom rättegång avstår från dina möjligheter att få ersättning av motparten.
- Ersättning lämnas inte om skadestånd till dig får anses innefatta även kompensation för dina ombudskostnader.

H.4.2 Försäkringen gäller inte

för kostnader

1. för eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle eller andra omkostnader för dig eller annan försäkrad,
2. för utredning om innehållet i utomnordisk rätt,
3. för ombuds resor utom Norden,
4. för verkställighet av dom, beslut eller avtal,
5. för merkostnader som uppstår då försäkrad gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt,
6. för merkostnader som uppstår om du anlitar flera ombud eller byter ombud,
7. för ersättning till skiljemän,
8. för biträde i mål angående skattebrott, skönstaxering, arvs- eller gåvoskatt,
9. för bokföringskostnader,
10. för avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter (vid förvaltningsmål),
11. för inhämtande av förhandsbesked eller liknande från EU-domstol, EU-myndighet eller annat EU-organ.

H.5 Självrisk, högsta ersättning och betalningsregler

H.5.1 Självrisk

Självrisk är 20 procent av kostnaderna, men lägst grundsjälvrisk eller den förhöjda självrisk.

H.5.2 Högsta ersättningsbelopp

Vi betalar vid varje tvist högst 340 000 kronor. Endast en tvist anses föreligga om

- du och annan försäkrad står på samma sida
- flera tvister avser samma angelägenhet
- yrkandena stödjer sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter
- flera tvister, med en eller flera motparter, uppstår som direkt eller indirekt följd av fastighetsöverlåtelse.

Således kan en tvist anses föreligga även om yrkandena inte stödjer sig på samma rättsliga grund.

Om rättsskydd beviljas enligt den sista punkten i avsnitt *H.1.4 När du ska ha haft försäkring*, tillämpas i stället den självrisk och det högsta ersättningsbelopp som gäller för motsvarande *Gårdsförsäkring* hos oss vid tiden för tvistens uppkomst.

H.5.3 Betalningsregler

Ersättning betalas till ditt eget ombud för dina egna ersättningsbara kostnader när ärendet slutredovisats till den del ersättningen inte har betalats till motparten efter verkställighet av dom eller liknande. Om du blir eller kan bli ersättningskyldig till flera, har vi rätt att fördela återstående försäkringsersättning.

H.5.4 Ersättning à conto

Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Vi åtar oss utbetalning högst en gång var sjätte månad.

H.6 Om vi inte är överens

Du har rätt att vid tvist om tolkning av försäkringsvillkor för rättskydds-försäkring begära prövning hos Nämnden för rättsskyddsfrågor. Ansökan om prövning i nämnden måste göras senast 12 månader från det vi lämnande slutligt besked i ärendet.

I. Krisförsäkring

I.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- försäkringstagare (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten och
- medlemmar av försäkringstagarens hushåll, som bor och är folkbokförda på samma adress eller på annan i försäkringsbrevet angiven fastighet.

I.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för behov av stödsamtal till följd av skada enligt avsnitt *1.4 Vad försäkringen gäller för* som inträffat under den tid försäkringen är i kraft.

För arbetstagare gäller försäkringen enbart för skada som inträffat under arbetstid och vid resa till och från arbetsplatsen.

I.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen.

I.4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för kostnad för behandling hos psykolog, eller annan för stödsamtal och krisbearbetning av utbildad person, till följd av ersättningsbar skada enligt:

- Villkoret Gårdsförsäkring inklusive tecknade tilläggsförsäkringar. Försäkringen gäller dock vid behov av stödsamtal till följd av skada på egen skog genom skogsbrand, storm eller snöbrott även om inte skogsförsäkring tecknats.
- Besättningsförsäkring för lantbruksdjur tecknade hos Agria Djurförsäkring i kombination med en gällande Gårdsförsäkring.

Försäkringen gäller också efter nära anhörigs dödsfall samt efter

- hot kopplat till aktivism
- rån
- försök till rån
- överfall (med överfall avses här att våld utövas på person)
- trafikolycka
- olycksfallsskada

som inträffar i den försäkrade verksamheten.

Försäkringen gäller också för resekostnader i samband med sådan behandling. Resekostnaderna beräknas enligt bestämmelserna i lag (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor. Behandlingen ska anvisas eller godkännas av bolaget och ske inom en 12-månadersperiod från skadetillfället.

I.5. Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- skada som inte har samband med den försäkrade verksamheten (tillämpas inte vid nära anhörigs dödsfall)
- skada som de försäkrade tillfogar varandra
- skada som uppstått i samband med att den försäkrade utfört eller medverkat till uppsätlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.

I.6 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

I.7 Högsta ersättning

Bolagets ersättningskyldighet är för varje försäkrad person begränsad till kostnaderna för 10 behandlingar samt för nödvändiga och skäliga resekostnader i samband med behandlingen.

Q.-U. Tilläggförsäkringar

Tilläggförsäkringarna i följande avsnitt ingår i din försäkring om de särskilt anges i ditt försäkringsbrev. Villkorens avsnitt A, B, C, D, E, F och Y gäller även för respektive tilläggförsäkring om inget annat framgår.

Q. Allriskförsäkring gårdslösöre

Q.1 Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på eller förlust av följande egendom genom plötslig och oförutsedd händelse:

1. Gårdslösöre som ingår i allriskförsäkringen

- maskiner, vagnar, arbetsbodar och redskap
- seldon, sadlar, remtyg, vagnar och sulkyer
- bränsle, smörjmedel, verkstadsutrustning och reservdelar till gårdens maskiner
- datorer, kontorsinventarier och kontorsmaterial
- medicin och förbandsmateriel till djur
- kemiska gödselmedel och bekämpningsmedel.

2. Gårdsbyggnad som anges i försäkringsbrevet

- installationer i gårdsbyggnad
- ledning, kulvert och installation som betjänar gårdsbyggnad.

3. Gårdens markanläggningar

- solcellsanläggning
- stängsel
- pumpar.

4. Annans gårdslösöre

Gårdslösöre enligt punkt 1. ovan, som du i din verksamhet har lånat, hyrt, leasat eller för annans räkning bearbetar.

5. Ritningar och arkivalier samt datamedia

Vad som ingår i Ritningar och arkivalier samt datamedia förklaras under avsnitt D.3 Gårdens löseegendom.

Q.2 Försäkringen gäller inte för

- Skada som består i slitage eller förbrukning.
- Skada orsakad av försummat underhåll, rost eller frätning.
- Skada orsakad genom lagring, kondens eller fukt.
- Skada orsakad av råttor, möss, sorkar eller ryggradslösa djur (exempelvis insekter).
- Skada på egendom som orsakats av felaktig bearbetning, reparation eller konstruktion.
- Skada som försäkringen gäller för enligt avsnitt F. *Egendomsskador*, oavsett om ersättning kan lämnas eller inte.

Q.3 Högsta ersättningsbelopp

Högsta ersättningsbelopp i allriskförsäkring gårdslösöre	
Typ av löseegendom	Ersättningsbelopp, kronor
Gårdslösöre försäkrat till 250 000 kronor, se avsnitt D.3.	50 000 ¹⁾
Gårdslösöre försäkrat till 500 000 kronor, se avsnitt D.3.	100 000 ¹⁾
Inom försäkringsbeloppet ersätts högst:	
Annans gårdslösöre	50 000
Ritningar och arkivalier samt datamedia	50 000

¹⁾ Med detta belopp avses det högsta ersättningsbeloppet för all försäkrad egendom enligt Q.1.

Q.6 Självrisk

Försäkringen gäller med grundsjälvrisk. Har vi avtalat om förhöjd självrisk gäller istället denna.

R. Särskilda gårdsbyggnader

R.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för merkostnader för att reparera eller återuppföra en gårdsbyggnads särart avseende metoder och material för sådan egendomsskada som avsnitten F.1-F.11 *Egendomsskador* gäller för.

R.2 Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för den egendom som särskilt anges i försäkringsbrevet. Varje särskilt föremåls utseende och egenskaper ska dokumenteras så att det vid skada framgår vad du har försäkrat.

R.3 Försäkringsform och försäkringsbelopp

Försäkringsformen är förstärktförsäkring. I försäkringsbrevet framgår vilken egendom du har försäkrat och till vilket försäkringsbelopp för respektive egendom.

R.4 Skadevärdering- och skadeersättningsregler

Om du inte önskar återställa särskilt angiven egendom med rationella metoder och material enligt kapitel E. Värderings- och ersättningsregler kan andra metoder och material väljas.

Skadan värderas till kostnad för att återställa angiven egendoms särart med icke rationella metoder och material inom försäkringsbeloppet.

Du ansvarar för att hitta hantverkare och ta fram underlag för materialval. Val av hantverkare och material ska godkännas av oss innan återställande påbörjas.

Återställs inte den skadade egendomen inom två år värderas skadan till skillnaden mellan den skadade egendomens marknadsvärde före och efter skadan.

R.5 Självrisk

Försäkringen gäller med grundsjälvrisk. Har vi avtalat om förhöjd självrisk gäller istället denna.

Särskild självrisk gäller för avsnitten *F.3 Kollision, påkörning, vältning, dikeskörning och transportskada, F.5 Översvämning samt F.6 Dammbrott.*

S. Skogsförsäkring

Det finns tre omfattningar på försäkringsskydd för skog, *S1. Skogsförsäkring Max, S2. Skogsförsäkring Mer* samt *S3. Skogsförsäkring Bas*. I avsnitt *S4. Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas* framgår aktsamhetskrav, skadevärderings- och skadeersättningsregler samt vilka åtgärder som ska vidtas vid skada. I avsnitt *S5. Definitioner* har vi definierat ord och begrepp som har markerats med asterisk. Om du tecknat skogsförsäkring framgår det av ditt försäkringsbrev tillsammans med den omfattning på skydd du valt.

S1. Skogsförsäkring Max

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

02.1 Karens

Försäkringen gäller inte vid skada på träd, i ungskog eller i skog, genom insekter eller svamp om skadan inträffar inom sex månader från det att försäkringen har trätt i kraft.

03. Var försäkringen gäller

03.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller på försäkringsstället, det vill säga den eller de fastigheter som angetts i försäkringsbrevet.

03.2 På annan plats

Försäkringen gäller inom Norden för skogsråvara som kommer från försäkringsstället.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat. Förlust som uppkommer till exempel genom att egendom inte kan användas på beräknat sätt ersätts därför inte.

Har skada på viss egendom medfört förlust i tillverkning, förvaring, användning eller försäljning av annan egendom, ersätts inte förlusten.

06. Försäkrad egendom

06.1 Levande skog på skogsmark

Med levande skog på skogsmark* avses

- skogsförnygring, då trädens medelhöjd är 1,3 meter eller lägre
- ungskog, då trädens medelhöjd är högre än 1,3 meter och trädens diameter 1,3 meter över mark är mindre än 10 centimeter
- skog, då trädens diameter 1,3 meter över mark är minst 10 centimeter.

Diameter på ungskog och skog beräknas baserat på diametern hos de träd som kommer att utgöra beståndet efter gallring.

06.2 Skogsråvara

Med skogsråvara avses

- rundvirke*
- avverkade helträd eller träddeklar
- ihopsamlade stubbar
- ihopsamlade grenar och toppar.

06.3 Skogsplantor och frön för skogsodling

Med skogsplantor och frön för skogsodling avses

- plantor och frön som är inköpta för att planteras eller sås på försäkringsstället.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Skada på skogsförnygring

Försäkringen gäller för skada genom

- torka* och frost*
- storm, snötryck och snöbrott
och oförutsedd skada genom
- brand, explosion*, åskslag och luftfartyg
- svamp, sork, insekter och tjäder
- stöld och uppsåtlig skadegörelse*
samt

▪ plötslig och oförutsedd skada som leder till att antalet utvecklingsbara plantor* på ett skadat sammanhängande område understiger stamantalet per hektar som anges i tabellen under punkten 40, avsnitt *S4. Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas*. Skogsförnygringen ska omedelbart före skada innehålla minst så många utvecklingsbara plantor* som det i tabellen för ståndorten angivna stamantalet per hektar.

På mark där stamantalet enligt tabellen är färre än 1 000 utvecklingsbara plantor* per hektar gäller försäkringen när andelen skadade plantor är minst 50 procent inom ett sammanhängande område som är 0,50 hektar eller större.

11.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för direkt eller indirekt skada som orsakats av

- rötsvampar, till exempel rotröta och honungsskivling
- bakterier och virus
- trädens genetiska* egenskaper
- tamboskap*
- sprängningsarbete
- kemiska eller biologiska preparat
- luftföroreningar
- anrikning av oorganiska ämnen.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.*

11.2 Skada på ungskog

Försäkringen gäller för skada genom

- storm, snötryck och snöbrott och oförutsedd skada genom
- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse
- insekter och svamp samt
- plötslig och oförutsedd skada

som leder till att ett skadat sammanhängande område ska hjälplanteras eller planteras på nytt, enligt skogsvårdslagens krav.

11.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för direkt eller indirekt skada som orsakats av

- svamp, insekter eller andra levande organismer som inte har sitt naturliga utbredningsområde* i Sverige
- rötsvampar, till exempel rotröta och honungsskivling
- bakterier och virus
- trädens genetiska* egenskaper
- tamboskap*
- sprängningsarbete
- kemiska eller biologiska preparat
- luftföroreningar
- anrikning av oorganiska ämnen.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.*

11.3 Skada på skog

Försäkringen gäller för skada genom

- storm, snötryck och snöbrott och oförutsedd skada genom
- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse
- insekter och svamp samt
- plötslig och oförutsedd skada.

11.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada på träd som enbart består i påverkan av kvalitet och/eller tillväxt. Undantaget tillämpas inte för träd som skadats av snötryck, snöbrott eller sot till följd av brand.

Försäkringen gäller inte för direkt eller indirekt skada som orsakats till följd av

- svamp, insekter eller andra levande organismer som inte har sitt naturliga utbredningsområde* i Sverige
- rötsvampar, till exempel rotröta och honungsskivling
- bakterier och virus
- trädens genetiska* egenskaper
- tamboskap*
- sprängningsarbete
- kemiska eller biologiska preparat
- luftföroreningar*
- anrikning av oorganiska ämnen.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.*

11.4 Skada på skogsråvara

Försäkringen gäller för skada på skogsråvara genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- uppsåtlig skadegörelse.

11.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

11.5 Skada på skogsplantor och frön för skogsodling

Försäkringen gäller för skada på skogsplantor och frön för skogsodling genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse.

11.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

S2. Skogsförsäkring Mer

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

03.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller på försäkringsstället, det vill säga den eller de fastigheter som angetts i försäkringsbrevet.

03.2 På annan plats

Försäkringen gäller inom Norden för skogsråvara som kommer från försäkringsstället.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat. Förlust som uppkommer till exempel genom att egendom inte kan användas på beräknat sätt ersätts därför inte.

Har skada på viss egendom medfört förlust i tillverkning, förvaring, användning eller försäljning av annan egendom, ersätts inte förlusten.

06. Försäkrad egendom

06.1 Levande skog på skogsmark

Med levande skog på skogsmark* avses

- skogsforyngring, då trädens medelhöjd är 1,3 meter eller lägre
- ungskog, då trädens medelhöjd är högre än 1,3 meter och trädens diameter 1,3 meter över mark är mindre än 10 centimeter
- skog, då trädens diameter 1,3 meter över mark är minst 10 centimeter.

Diameter på ungskog och skog beräknas baserat på diametern hos de träd som kommer att utgöra beståndet efter gallring.

06.2 Skogsråvara

Med skogsråvara avses

- rundvirke*
- avverkade helträd, eller träddeklar
- ihopsamlade stubbar
- ihopsamlade grenar och toppar.

06.3 Skogsplantor och frön för skogsodling

Med skogsplantor och frön för skogsodling avses

- plantor och frön som är inköpta för att planteras eller sås på försäkringsstället.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Skada på skogsforyngring

Försäkringen gäller för skada genom

- torka* och frost*
- storm, snötryck och snöbrott samt oförutsedd skada genom
- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- svamp, sork, insekter och tjäder
- stöld och uppsåtlig skadegörelse på skogsforyngring

som leder till att antalet utvecklingsbara plantor* på ett skadat sammanhängande område understiger stamantalet per hektar som anges i tabellen under punkten 40, avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas*. Skogsforyngringen ska omedelbart före skada innehålla minst så många utvecklingsbara plantor* som det i tabellen för ståndorten angivna stamantalet per hektar.

På mark där stamantalet enligt tabellen är färre än 1 000 utvecklingsbara plantor* per hektar gäller försäkringen när andelen skadade plantor är minst 50 procent inom ett sammanhängande område som är 0,50 hektar eller större.

11.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas*.

11.2 Skada på ungskog

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse
- storm, snötryck och snöbrott

som leder till att ett skadat sammanhängande område ska planteras på nytt, enligt skogsvårdslagens krav.

11.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas*.

11.3 Skada på skog

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse
- storm, snötryck och snöbrott.

Begränsning

Vid stormskada gäller försäkringen endast för skadad volym som överstiger:

- 100 m³fub inom Länsförsäkringar i Blekinge, Göinge-Kristianstad, Göteborg och Bohuslän, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skaraborg, Skåne, Älvsborg, Östergötland
- 75 m³fub inom Länsförsäkringar i Bergslagen, Gotland, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Värmland
- 50 m³fub inom Länsförsäkringar i Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland.

11.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete
- som enbart påverkar trädens kvalitet och/eller tillväxt. Undantaget tillämpas inte för träd som skadats av snötryck, snöbrott eller sot till följd av brand.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas*.

11.4 Skada på skogsråvara

Försäkringen gäller för skada på skogsråvara genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- uppsåtlig skadegörelse.

11.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

11.5 Skada på skogsplantor och frön för skogsodling

Försäkringen gäller för skada på skogsplantor och frön för skogsodling genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse.

11.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

S3. Skogsförsäkring Bas

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

03.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller på försäkringsstället, det vill säga den eller de fastigheter som angetts i försäkringsbrevet.

03.2 På annan plats

Försäkringen gäller inom Norden för skogsråvara som kommer från försäkringsstället.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat. Förlust som uppkommer till exempel genom att egendom inte kan användas på beräknat sätt ersätts därför inte.

Har skada på viss egendom medfört förlust i tillverkning, förvaring, användning eller försäljning av annan egendom, ersätts inte förlusten.

06. Försäkrad egendom

06.1 Levande skog på skogsmark

Med levande skog på skogsmark* avses

- skogsföryngring då trädens medelhöjd är 1,3 meter eller lägre
- ungskog, då trädens medelhöjd är högre än 1,3 meter och trädens diameter 1,3 meter över mark är mindre än 10 centimeter
- skog, då trädens diameter 1,3 meter över mark är minst 10 centimeter.

Diameter på ungskog och skog beräknas baserat på diametern hos de träd som kommer att utgöra beståndet efter gallring.

06.2 Skogsråvara

Med skogsråvara avses

- rundvirke*
- avverkade helträd, eller träddeklar
- ihopsamlade stubbar
- ihopsamlade grenar och toppar.

06.3 Skogsplantor och frön för skogsodling

Med skogsplantor och frön för skogsodling avses

- plantor och frön som är inköpta för att planteras eller sås på försäkringsstället.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Skada på skogsföryngring

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg

som leder till att antalet utvecklingsbara plantor* på ett skadat sammanhängande område understiger stamantalet per hektar som anges i tabellen under punkten 40, avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.* Skogsföryngringen ska omedelbart före skada innehålla minst så många utvecklingsbara plantor* som det i tabellen för ståndorten angivna stamantalet per hektar.

På mark där stamantalet enligt tabellen är färre än 1 000 utvecklingsbara plantor* per hektar gäller försäkringen när andelen skadade plantor är minst 50 procent inom ett sammanhängande område som är 0,50 hektar eller större.

11.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.*

11.2 Skada på ungskog

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg som leder till att ett skadat sammanhängande område ska planteras på nytt, enligt skogsvårdslagens krav.

11.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.*

11.3 Skada på skog

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg.

11.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete
- som enbart påverkar trädens kvalitet och/eller tillväxt. Undantaget tillämpas inte för träd som skadats av sot till följd av brand.

Anmärkning

Se aktsamhetskrav i avsnitt S4. *Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas.*

11.4 Skada på skogsråvara

Försäkringen gäller för skada på skogsråvara genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- uppsåtlig skadegörelse.

11.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

11.5 Skada på skogsplantor och frön för skogsodling

Försäkringen gäller för skada på skogsplantor och frön för skogsodling genom

- brand, explosion, åskslag och luftfartyg
- stöld och uppsåtlig skadegörelse.

11.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- orsakad av sprängningsarbete.

S4. Gemensamma bestämmelser för Skogsförsäkring Max, Mer och Bas

08. Aktsamhetskrav

08.1 Allmänna aktsamhetskrav

Du, eller annan som enligt avtal agerar i ditt ställe ska iaktta aktsamhet och vidta åtgärder för att förebygga och begränsa skada genom att följa föreskrifter och anvisningar

- i försäkringsbrevet
- i lag, förordning eller föreskrift meddelad av myndighet
- från tillverkare, leverantör, besiktningsman eller liknande samt genom att följa skogsbrukets branschgemensamma riktlinjer, *Riskhantering auseende brand vid skogsarbete*. Riktlinjerna finns tillgängliga på Skogforsk hemsida, se skogforsk.se.

08.2 Särskilda aktsamhetskrav

Vid skogsskötselåtgärder ska du, eller annan som enligt avtal agerar i ditt ställe, alltid följa rådgivning publicerad av Skogsstyrelsen eller annan större och i Sverige etablerad skogsorganisation, till exempel skogsägarförening eller skogsbolag.

08.2.1 Markberedning

Där det är möjligt och lämpligt ska markberedning genomföras före plantering.

08.2.2 Plantering

Frys- eller kyllagrade plantor ska inte planteras efter 1 juli. Typ av planta, storlek på planta, träslag och härkomst ska vara lämpliga för aktuell växtplats. Planteringen ska utföras fackmannamässigt, exempelvis ska planteringspunkten vara rätt.

08.2.3 Snytbagge

Där det finns risk för snytbaggeangrepp ska plantor förses med beprövat skydd.

08.2.4 Auverkning och gallring

Vid auverkning och gallring ska hänsyn tas till risk för stormfällning. Gallring ska inte genomföras efter att den grundtevägda medelhöjden (Hgv) är 20 meter.

08.3 Påföljd vid åsidosättande av aktsamhetskrav

08.3.1 Allmänt

Om du vid en skada har låtit bli att följa de föreskrifter som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till får du ersättning från försäkringen endast för skador som kan antas uppkommit även om du följt föreskrifterna.

08.3.2 Särskild påföljd

Har aktsamhetskrav gällande riktlinjer för riskhantering avseende brand vid skogsarbete (punkt 08.1) inte följts sätts den ersättning som annars skulle ha lämnats efter avdragen självrisk* ned med 30 procent, dock med lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp*.

Försäkrad har dock alltid rätt till lägst den ersättning som skulle ha lämnats om reglerna i punkt 08.3.1 hade tillämpats.

09. Åtgärder vid skada

09.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt. Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott, rån eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

09.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget så snart som möjligt och senast inom ett år från tidpunkten då försäkringsfallet inträffade. Framställs kravet senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet. Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom – skadad och oskadad – med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättningens storlek.

09.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamheten

09.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

09.5 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation, återställande, tillvaratagande av skadad egendom och hjälpplanering. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av reparatör, entreprenör eller metod för reparation eller sanering. Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

09.6 Gravationsbevis och panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

09.7 Oriktiga uppgifter

Om den försäkrade vid skada uppsåtligen eller av grov vårdslöshet oriktigt har uppgett eller förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning, kan den ersättning som annars skulle ha betalats ut sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

09.8 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet, eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget härom. Bolaget äger rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

09.9 Utredning

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

40. Skada på skogsföryngring

40.1 Antal utvecklingsbara plantor* per hektar

Ståndortsindex H100	Stamantal per hektar	
	Ståndortsindex	Skogstyp
Tallskog*	T28+	2 300
	T24	2 000
	T20	1 700
	T16	1 300
	T12	1 100
	T8	900
Granskog	G36+	2 300
	G32	2 000
	G28	1 800
	G24	1 500
	G20	1 100
	G16	900
Björkskog	Alla	2 000

*Gäller även contortotal

41. Skadevärderingsregler

Våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador finns på vår webbplats lansforsakringar.se. Du kan ringa ditt länsförsäkringsbolag om du vill ha den per post. Vid beräkningen av ersättningsbeloppen i tabellerna har Länsförsäkringar beaktat att den skadade skogen har ett restvärde som det åligger skogsägaren att realisera på bästa möjliga sätt.

41.1 Värdering vid skada på skogsföryngring

Sådd, plantering eller hjälpplantering och vid behov markberedning, värderas enligt Länsförsäkringars gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador.

Den verkliga kostnaden för sådd eller plantering ligger till grund för ersättningen och våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador anger det högsta värde som försäkringen ersätter. Vid värdering ersätts antalet ej utvecklingsbara plantor, dock högst upp till det antal plantor som är rekommenderat enligt tabell 41.1.1 *Rekommenderat plantantal*. Avvikelse kan förekomma om särskilda skäl föreligger.

Markberedning* värderas vid behov och där åtgärden tidigare utförts, till fastställt belopp enligt våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador. Därutöver kan vid behov ersättning lämnas för röjning och fördyrad skotning i samband med detta och ersättningen lämnas enligt våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador.

41.1.1 Rekommenderat plantantal

Plantantal i olika bestånd	
Ståndortsindex	Rekommenderat plantantal
Tall*	
T28+	3 000-3 500
T24	2 600-3 000
T20	2 300-2 800
T16	1 900-2 500
Gran*	
G36+	2 800-3 500
G32	2 500-3 000
G28	2 300-2 800
G24	2 000-2 500
G20	1 700-2 500
G16	1 500-2 500
Löv	
Hybridasp	1 000-1 200
Övrigt löv, om en branschrekommendation inte anger annat	1 800-2 200

41.2 Värdering vid skada på ungskog

Sådd, plantering eller hjälpplantering och vid behov markberedning, värderas enligt Länsförsäkringars gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador.

Den verkliga kostnaden för sådd eller plantering ligger till grund för ersättningen och våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador anger det högsta värde som försäkringen ersätter. Vid värdering ersätts antalet ej utvecklade plantor, dock högst upp till det antal plantor som är rekommenderat enligt tabell 41.1.1. *Rekommenderat plantantal.* Avvikelse kan förekomma om särskilda skäl föreligger.

Markberedning* värderas vid behov och där åtgärden tidigare utförts, till fastställt belopp enligt våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador. Därutöver kan vid behov ersättning lämnas för röjning och fördyrad skotning i samband med detta och ersättningen lämnas enligt våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador.

41.3 Värdering vid skada på skog

41.3.1 Skada på skog genom brand, explosion*, åskslag och luftfartyg

Skog som inte avverkas efter skada (kvarlämnad), exempelvis i samband med bildande av naturvårdsområde, värderas enligt våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador.

Skadad skog som avverkas värderas till virkesförluster* som uppkommer som en direkt och oundviklig följd av ersättningsbar skada, ökade direkta avverkningskostnader* till följd av lägre produktivitet vid avverkningsarbete i skadad skog samt till förnygringskostnad för vissa bestånd.

Vid skada på skog som inte uppnått den enligt skogsvårdslagen* lägsta tillåtna slutavverkningsåldern värderas förnygringsåtgärd* till nedlagda kostnader, dock högst till de belopp som anges i våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador. Om skogens ålder överstiger den lägsta slutavverkningsåldern reduceras ersättningen för förnygringsåtgärd* med 5 % per år då mer än 50 % av virkesförrådet före skadan var tall respektive med 10 % per år i övriga fall.

Värdering av skada på skog görs utifrån de marknadsvillkor och marknadspriser som var rådande omedelbart före skadetillfället. Vid värdering av skada på skog värderas inte skada på rundvirke* som upptäcks efter det att de upparbetade och skadade träden lämnat försäkringsstället eller utebliven eller begränsad möjlighet att tillvarata hyggesavfall i form av stubbar, grenar och toppar i virkesförlust*.

41.3.2 Skada på skog genom annan skadehändelse än brand, explosion*, åskslag och luftfartyg

Skada på skog genom annan skadehändelse än brand, explosion*, åskslag och luftfartyg värderas enligt våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador.

41.4 Värdering vid skada på skogsråvara

Skada på skogsråvara värderas enligt

- våra gällande tabeller för ersättningsbelopp vid skogsskador
- skriftligen avtalat pris uttryckt i kronor per m³sub* eller liknande minus skadad skogsråvaras restvärde.

41.5 Värdering vid skada på skogsplantor eller frön

Skada på skogsplantor och frön värderas till inköpspris och transportkostnad.

42. Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet. En självrisk dras för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma skadetillfälle. För svamp- och insektsskador räknas skador under samma växtsäsong som en skada. Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp* avrundas vid beräkning nedåt till närmast 100-tal kronor

43. Skadeersättningsregler

43.1 Beräkning av ersättning

Ersättningsbeloppet utgörs av

- summa skadebelopp enligt S4.41 Skadevärderingsregler
- räddningskostnad enligt S4.43.3 med avdrag för
- självrisk* enligt S4.42
- påföljd vid åsidosättande av upplysningsplikt enligt S4.09.7 och Y.6, aktsamhetskrav enligt S4.08 och räddningsplikt enligt S4.09.3 och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt S4.43.5 och skadeersättningsregler i övrigt enligt S4.43.6.

43.2 Felaktiga uppgifter

Om den i försäkringsbrevet angivna arealen produktiv skogsmark* är mindre än den verkliga har du åsidosatt upplysningsplikt enligt avsnitt Y.6 *Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning.* Då ersätter vi dig utifrån det du betalat i förhållande till det du borde betalat.

43.3 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft kostnader för akuta räddningsåtgärder enligt avsnitt 09.3 och dessa med hänsyn till omständigheterna varit skäliga kan försäkringen ersätta dessa i den mån ersättningen inte kan fås av annan.

Med räddningskostnad avses

- skäliga kostnader för nedlagt arbete och förluster av egendom på grund av brandbevakning
- förlust på grund av att räddningstjänsten upprättat brandgator
- ytterligare virkesförluster än de som ersätts enligt avsnitt 41 *Skadevärderingsregler* på grund av att myndigheter efter stormskada rensar infrastruktur, till exempel väg, järnväg eller kraftledningsgator från stormskadad skog.

Brandbevakning kan tidigast starta efter det att räddningstjänsten avslutat insatsen. Detta ska dokumenteras skriftligen. Anlitad extern personal ska kostnaderna för denna vara godkänd av försäkringsbolaget. Ersättning för brandbevakning omfattar även mark som inte är försäkrad (exempelvis impediment*) på försäkrade fastigheter om denna mark gränsar till skadat försäkrat område. Andra kostnader än de ovan angivna ska godkännas av försäkringsbolaget för att ge rätt till ersättning. Detta gäller till exempel hyra av utrustning.

43.3.1 Undantag

Du får inte ersättning för kostnader för släckningsarbete och kostnader för räddningstjänstens släckningsutrustning. Inte heller för brandbevakning som enbart avser torvmossar.

Åtgärder som betraktas som normal aktsamhet och normala skyddsåtgärder i verksamheten betraktas aldrig som räddningskostnad. Detta gäller till exempel skyddsåtgärder mot snyttbaggeangrepp.

43.4 Inteckningshavare

43.4.1 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning, vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

43.4.2 Företagsinteckning

Om skadan gäller företagsintecknad egendom och den som har rätt till ersättning enligt företagsinteckning anmäler namn och adress till oss, så har de företrädesrätt till ersättning för skada enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 procent av skogsbruksvärdet vid senaste fastighetstaxering. Vid skada genom storm eller snöbrott gäller företrädesrätten bara om ersättningsbeloppet överstiger 10 procent av här gällande försäkringsbelopp. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare och andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

43.5 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden. Denna begränsning avser dock inte följdskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

43.6 Skadeersättningsregler i övrigt

I de fall ersättning eller kompensation i någon form fås från annat håll, i samband med skada som omfattas av försäkringen, begränsas rätten till ersättning så att summan av ersättning från annat håll och försäkringsersättning uppgår till högst 100 procent av värdet på skada enligt avsnitt 41 *Skadevärderingsregler*. Vi är inte skyldiga att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av egendomen.

43.7 Tidpunkt för betalning av skadeersättning och Räntebestämmelser

43.7.1 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade via avräkningar eller andra verifikationer styrkt sina krav och i övrigt fullgjort vad som krävs enligt avsnitt 09.3. Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffats, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett. Om polisutredning avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att vi fått utredningen eller värderingen.

43.7.2 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än enligt avsnitt 43.6.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning betalar vi ränta enligt Riksbankens referensränta. Vi betalar inte den ränta som beror på ditt dröjsmål att styrka ersättningsanspråk enligt avsnitt 09.2 *Ersättningskrav*. Ränta betalas inte om beloppet är mindre än en procent av prisbasbeloppet.

S5. Definitioner

Här anges definitioner av med* markerade ord och begrepp i försäkringsvillkoret.

Allmän väg

Avser allmän eller enskild väg där allmän trafik har rätt att vistas. Skogsbilvägar som ej är öppna för allmän trafik, gärdes- och ängsvägar räknas inte som allmän väg.

Bearbeta

Med bearbetning förstås paketering-, sortering-, skörde- och avverkningsarbete av jordbruksprodukter, obärgad gröda och skog.

Brandbevakning

Med brandbevakning avses här:

- Visuellt bevakning av område drabbat av brand.
- Släckning, med hjälp av lättare utrustning av mindre enstaka uppfammande bränder i till exempel stubbar och myrstackar.
- Bevakning som tidigast påbörjas när räddningstjänsten avslutat brandbekämpande insats.

Brännbart material

Med brännbart material avses till exempel, hö, halm, ris, virke, flis, bränsle, spannmål, oljeväxter.

Bränsle

Med bränsle avses till exempel bensin, dieselolja, energigas, ved, flis, pellets eller halm.

Frost

Frost uppstår vid temperatur under noll grader Celsius. Ersättningsbar frostskada ska ha inträffat under den normala vegetationsperioden.

Föryngringsåtgärd

Med föryngringsåtgärd avses markberedning och därefter plantering, sådd eller självföryngring. Markberedning utförs för att gynna etablering av självföryngrad, sådd eller planterad ny skog. Se vidare under definition av Markberedning. Vid plantering betraktas även behandling och en upprepning av behandling mot snytbagge som föryngringsåtgärd.

Genetiska egenskaper

Med genetiska egenskaper menas egenskaper erhållna genom förädling eller annan metod i syfte att påverka egenskaper i viss riktning.

Gran

Med gran avses enbart trädarten *Picea Abies*.

Luftförorening

Med luftförorening avses luftburna och för träd direkt eller indirekt skadliga kemiska ämnen.

Markberedning

Med markberedning avses följande:

- a Bearbetning av planteringspunkt så att mineraljord blottas.
- b Bearbetning sker genom harvning, fläckmarkberedning eller högläggning.
- c Bearbetad yta ska vara minst 50 x 50 cm per planteringspunkt.

Naturliga utbredningsområden

En art anses ha sitt naturliga utbredningsområde inom Sverige när arten bedöms som bofast och reproducerande enligt Artfakta, publicerad av Artdatabanken, från Sveriges Lantbruksuniversitet.

M3fub

M3fub är ett handelsmått för rundvirke, kubikmeter fast volym mätt under bark.

Prisbasbelopp

Med prisbasbelopp avses det belopp som fastställs enligt Socialförsäkringsbalken.

Rundvirke

Rundvirke är ett träd som har kvistats och delats upp i olika virkes-sortiment, som till exempel timmer, kubb, massaved eller energived.

Självrisk

Härmed avses det skadebelopp som försäkringstagaren enligt försäkringsvillkoren själv får svara för.

Skadegörelse

Med skadegörelse menas en avsiktlig handling som utförts av någon för att förstöra eller skada annans egendom. Med skadegörelse avses inte skada orsakad av exempelvis djur, fåglar, råttor eller insekter.

Skogsbruk

Med skogsbruk avses produktion av virke och energiråvara på skogsmark.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål och som enligt skogsvårdslagen, föreskrift § 2, i genomsnitt minst producerar 1 m³sk per hektar och år.

Skogsråvara

Med skogsråvara menas:

- rundvirke*
- ihopsamlade stamdelar, stubbar och hyggesavfall för avsalu eller för egen användning.

Skogsvård

Med skogsvård avses markberedning* och plantering med flera förnygringsåtgärder samt skötsel av förnygring* till exempel åtgärder mot snytbaggeangrepp, grärensning och ungsogsröjning.

Skogsvårdslagen

Härmed avses följande:

- Skogsvårdslagen
- Skogsstyrelsens gällande föreskrifter och allmänna råd.
- Skogsvårdslagen Handbok (lag, föreskrift, råd) – kan beställas via svo.se.

Tall

Med tall avses enbart trädarten Pinus Silvestris.

Tamboskap

Härmed avses exempelvis nötkreatur, svin, häst och ren.

Tillväxtförlust

Med tillväxtförlust avses förlust orsakad av nedsatt volymtillväxt. Förlusten ska inte heller orsaka skyldighet att utföra hjälpplantering eller avverkning enligt skogsvårdslagens* föreskrifter.

Torka

Torka är en direkt följd av bristande nederbörd som orsakar brist på vatten för plantan.

Utvecklingsbara plantor

Med utvecklingsbara plantor avses plantor som enligt skogsvårdslagens* föreskrifter och på berörd ståndort* anses vara godkända som huvudplantor.

Virkesförlust

Med virkesförlust avses:

- ekonomiska värdeförluster på träd genom fysiska och synliga skador som oundvikligt orsakar ett lägre ekonomiskt värde på upparbetat rundvirke
- ekonomiska värdeförluster genom oundvikligt ökad stubb höjd över normalt stubbskär. Normalt stubbskär är 1 % av trädhöjden
- ekonomiska värdeförluster genom kvarlämnade stamdelar som på grund av skador inte kan samlas in till förädling. Trädtoppar och grenar är inte stamdelar.

Växande skog

Träd som omedelbart före skadetillfället var levande.

T. Husbocks- och hästmyreförsäkring

T.1 När försäkringen börjar gälla

Försäkringen börjar gälla sex månader efter avtalets begynnelse dag, om vi inte vid besiktning dessförinnan funnit att vi inte kan acceptera försäkringen.

Om gårdsbyggnaden är högst tre år vid nyteckningstillfället och endast nytt virke använts vid uppförandet börjar försäkringen gälla redan vid avtalets början. Om gårdsbyggnaden är byggd med begagnat virke gäller försäkringen först sedan vi särskilt godkänt gårdsbyggnaden.

T.2 Försäkringen gäller

Försäkringen gäller om gårdsbyggnad som anges i försäkringsbrevet angrips av husbock eller hästmyror. Du får ersättning för nödvändig sanering och reparation.

Begränsning

Om skada inträffat innan försäkringen börjat gälla, får du ersättning för saneringskostnaden men inte för reparationskostnader.

T.3 Försäkringen gäller **inte**

Försäkringen gäller inte för reparationskostnad vid angrepp på rötskadat virke.

T.4 Besiktning

Vi har rätt att besiktiga gårdsbyggnad som är försäkrad. Du måste då se till att vår personal får tillträde för besiktning.

T.5 Premiebetalning

Premien för försäkringen ska betalas vid avtalets början. Skulle det visa sig att vi inte kan acceptera försäkringen betalar vi tillbaka premien.

T.6 Särskilda aktsamhetskrav

Vid uppförande av gårdsbyggnad eller vid reparation, om- eller tillbyggnad får du inte använda virke som är eller kan misstänkas vara angripet av husbock eller hästmyror. När du upptäcker angrepp av husbock eller hästmyror måste du genast meddela oss.

Har du inte följt aktsamhetskraven kan ersättningen sättas ned, se avsnitt *Y.6 Nekande eller nedsättning av ersättning*.

T.7 Vid sanering

Du måste underlätta för sanerings- och reparationspersonal genom att flytta löseegendom som kan vara i vägen.

T.8 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

U. Biodlingsförsäkring

U.1 Försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för biodling.

U.2 Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för det antal bisamhällen som framgår av ditt försäkringsbrev. Följande egendom ingår som gårdslösöre, avsnitt *D3 Gårdens löseegendom*:

- bin
- bikupor
- skatllådor
- redskap tillhörande biodling, såsom slungningsutrustning, perforator och avtäckare
- producerade varor, såsom honung, vax, avläggare och socker
- paketbin.

U.3 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada enligt avsnitten *F.1-F.8 Egendomsskador* med följande ändringar:

- särskilt aktsamhetskrav vid stöld och skadegörelse på bikupa som förvaras utomhus tillämpas inte
- särskild självrisk tillämpas inte för avsnitt *F.3 Kollision, påkörning, vältning, dikeskörning, fastkörning och transportskada, F.4 Storm, hagel och snötryck, F.5 Översvämning, samt F.6 Dammbrott*.

Därutöver gäller försäkringen för:

Skada orsakad av vilda djur

Ersättning lämnas för plötslig och oförutsedd skada på bisamhälle orsakad av vilda djur – dock inte för skada orsakad av fåglar, myror, råttor, möss, sorkar, insekter och kvalster.

Besprutnings- och bepuddringskada på bisamhälle

Försäkringen gäller för bisamhälle som dör till följd av besprutning- eller bepuddringsåtgärd. Försäkringen gäller även för kostnad för nödvändig analys eller undersökning för att utreda skadeorsaken.

Undantag

Ersättning lämnas inte för skada

- som uppstår på bisamhälle till följd av besprutnings- och bepuddringsåtgärd som försäkrad eller annan för dennes räkning utfört.
- i den mån ersättning kan lämnas från annat håll.

U.4 Skadevärderings- och ersättningsregler

Skada värderas och ersätts enligt avsnitt *E.4 Värdering av skada på gårdens löseegendom* och *E.5 Ersättningsregler vid skada*.

Bikupa, skatllåda och redskap värderas enligt värderingsgrupp 3. Producerade varor, paketbin och bin värderas enligt värderingsgrupp 4.

U.7 Självrisk

Försäkringen gäller med grundsjälvrisk.

X. Särskilda villkor

Nedan angivna särskilda villkor gäller för dig endast om det angetts i försäkringsbrevet.

X.1 Revisionsbesiktning av stora gårdsbyggnader

Elektrisk starkströmsanläggning inom ekonomibygnad ska revisionsbesiktas på din bekostnad av besiktningsman som godkänts av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd eller av oss.

Revisionsbesiktning ska ske minst vart tredje kalenderår. Av uppdrättat EN protokoll efter revisionsbesiktning framgår anmärkningar samt inom vilken tidsperiod en anmärkning ska åtgärdas, i enlighet med tekniska bestämmelser för revisionsbesiktning av elanläggningar (T300). I de fall fel eller brister kan utgöra en omedelbar fara, ska de omgående åtgärdas alternativt kan de felaktiga delarna tas ur bruk och skyddas mot oavsiktlig användning. Intyg om utförd besiktning, gjorda anmärkningar och vidtagna åtgärder ska på begäran visas för våra representanter.

Y. Allmänna bestämmelser

För den här försäkringen gäller svensk lag. De viktigaste bestämmelserna för försäkringsavtalet finns i försäkringsavtalslagen.

All kommunikation sker på svenska.

Y.1 Försäkringsavtalet

Försäkringen gäller under den tid som anges på försäkringsbrevet. Vi ansvarar endast för skada genom händelse som inträffar under försäkringstiden, om inte annat särskilt anges i försäkringsvillkoren. Har skada uppstått gradvis ansvarar vi endast för den del av skadan som uppstått under försäkringstiden.

Om du tecknar försäkring samma dag som den ska börja gälla, gäller den från och med det klockslag du tecknade den.

Om försäkringen ska tecknas genom att du betalar premien eller om försäkringen i annat fall är giltig endast under förutsättning att premien betalas före försäkringstiden, börjar försäkringen gälla först klockan 00.00 dagen efter den dag då premien betalades, dock tidigast på försäkringstidens första dag.

Om försäkringsavtalet enligt lag blir giltigt först efter att du skriftligen accepterat vårt erbjudande om försäkring börjar försäkringen gälla klockan 00.00 dagen efter din accept, om vi inte överenskommit om en annan tidpunkt.

Din försäkring förnyas automatiskt för ytterligare ett år om inte försäkringen sagts upp från din eller vår sida. Detta gäller om inte annat avtalats eller framgår av omständigheterna. Vill du inte att din försäkring ska förnyas kan du när som helst, oavsett orsak, säga upp försäkringen genom att meddela oss att du inte vill att din försäkring ska förnyas efter försäkringstidens slut. Vi kan säga upp försäkringen om det finns stöd för det enligt försäkringsavtalslagen.

Under försäkringstiden kan du säga upp din försäkring i vissa situationer, till exempel om du sålt din gård eller om vi ändrat villkoren för din försäkring. Vi kan säga upp försäkringen om det finns stöd för det enligt försäkringsavtalslagen.

Y.2 Betalning

En nytecknad försäkring ska betalas inom 14 dagar från den dag då vi skickade krav på betalning till dig. Ändrar du din försäkring och ska betala en tilläggspremie ska även den betalas inom 14 dagar.

En förnyad försäkring ska betalas senast när den nya försäkringstiden börjar. Du har dock alltid en månad på dig att betala räknat från det att vi skickade ut krav på betalning.

Betalar du via autogiro gäller även bestämmelserna i autogiroavtalet. Om autogiroet upphör att gälla aviseras premie för obetald del av försäkringstiden. Betalas inte premien i tid har vi rätt att säga upp din försäkring enligt reglerna i detta försäkringsvillkor.

Betalar du inte i rätt tid har vi rätt att säga upp försäkringen. Försäkringen upphör 14 dagar efter att vi skickat en skriftlig uppsägning till dig. Om du betalar inom dessa 14 dagar fortsätter dock försäkringen att gälla. Om du betalar efter att försäkringen upphört, anses det som en begäran om ny försäkring på samma villkor från och med dagen efter dagen för betalning.

Y.3 Värdestegringsgaranti

Vid penningvärdesförändring ändras vårt åtagande automatiskt. Försäkringsbeloppet för gårdsbyggnad följer faktorprisindex för jordbruksbyggnad.

Justering av premien sker vid nästa förfallodag.

Y.4 Vid risk för skada och då skada inträffat

När en skada inträffar eller hotar att omedelbart inträffa måste du försöka hindra eller begränsa skadan. Vi betalar rimlig kostnad som du haft för att hindra eller begränsa skada om du inte har rätt till ersättning från annat håll.

Efter att en skada inträffat ska du:

- Medverka till vår utredning av det inträffade och lämna fullständiga och riktiga upplysningar om vad som hänt och vad som skadats. Du får inte undanhålla något som kan ha betydelse för skaderegleringen.
- Anmäla skada till oss så snart som möjligt. Försäkringstagare som är näringsidkare ska anmäla anspråk på försäkringsersättning senast inom ett år från tidpunkten då försäkringsfallet inträffade. Framställs kravet senare är Länsförsäkringar fritt från ersättningskyldighet.
- Polisanmäla stöld, rån eller överfall på den ort där skadan inträffat. Skada som inträffar under transport ska dessutom anmälas till transportföretaget.
- Lämna oss specificerat krav på ersättning samt ge oss de upplysningar och handlingar som vi behöver för att reglera skadan, till exempel inköpskvitton och verifikationer, och sådana upplysningar och handlingar som visar att egendom förvärvats och finansierats lagligt.
- Informera oss om det finns någon annan försäkring som gäller för samma skada. Finns flera försäkringar har du inte rätt till högre ersättning än vad som sammanlagt svarar mot skadan.
- Behålla skadade föremål så att vi får möjlighet att göra besiktning. Du måste medverka till besiktning av såväl skadad som oskadad egendom.

Force majeure

Försäkringen gäller inte för förlust som kan uppstå om skadeutredning, reparationsåtgärd eller betalning av ersättning fördröjs på grund av

- krig, krigsliknande händelser, inbördeskrig, revolution eller uppror
- myndighetsåtgärd, strejk, lockout, blockad eller liknande händelse.

Dröjsmålsränta

Skulle det, trots att du gjort vad vi kräver av dig, dröja mer än en månad innan du får ersättning får du ränta på det belopp du är berättigad till. Räntan beräknas enligt räntelagen. Om vi måste vänta på polisutredning eller värdering får du ränta enligt Riksbankens referensränta.

Begränsning

Vi betalar inte ut räntebelopp som understiger 100 kronor.

Skaderegistrering

Vi äger rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador i anledning av denna försäkring. Personuppgiftsansvarig för det gemensamma skadeanmälningsregistret är GSR AB. Dessutom kan bolaget komma att lämna uppgifter om stöldanmält och eftersökt gods till Larmtjänst AB för utredning av oklara försäkringsfall och eftersökning av stulen egendom. Personuppgiftsansvarig för Larmtjänst är Larmtjänst AB.

Y.5 Undantag för krigsskador, atomskador och terrorism

Försäkringen gäller inte

- För skada vars uppkomst eller omfattning orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, cyberangrepp som en del av krigföring mellan stater, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp.
- För skada som direkt eller indirekt orsakats av atomkärnprocess.
- För skada genom spridande av biologiska, kemiska eller nukleära substanser i samband med terrorism.

Definition av terrorism

Organiserade våldshandlingar riktade mot civilbefolkningen i syfte att skapa skräck eller allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land. Med terrorism jämföras cybergrepp riktat mot kritiska funktioner i samhället, oavsett om angreppet är sanktionerat av annan stat eller av grupp fristående från stat.

Y.6 Nekande eller nedsättning av försäkringsersättning

Y.6.1 Allmänt

I vissa fall kan din försäkringsersättning nekas eller sättas ned på grund av att du inte följt dina skyldigheter enligt villkor och lag. I detta avsnitt anges situationer där nedsättning eller nekad ersättning kan bli aktuell.

Y.6.2 Gemensamt för konsument och näringsidkare

Vid risk för skada och då skada inträffat

Har du inte följt anvisningar enligt avsnittet *Y.4 Vid risk för skada och då skada inträffat*, kan ersättningen nekas eller sättas ned.

Oriktiga uppgifter i samband med skadeanmälan

Har du uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit uppgifter som har betydelse för bedömningen av din rätt till ersättning kan ersättningen nekas eller sättas ned.

Y.6.3 När försäkringstagaren är konsument

Om nedsättning blir aktuell görs en bedömning utifrån vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna i det aktuella fallet.

Felaktiga eller ofullständiga uppgifter om din försäkring

De uppgifter som ligger till grund för din försäkring framgår av ditt försäkringsbrev. Du måste kontrollera att dessa uppgifter är riktiga och kontakta oss om något inte stämmer eller om en uppgift som anges i försäkringsbrevet ändras. Har du lämnat oss felaktiga uppgifter när du tecknade försäkringen, eller om du låtit bli att ändra felaktiga uppgifter som ligger till grund för försäkringen, kan ersättningen sättas ned.

Ändrade förhållanden

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada, ska du, om det anges i villkoren, meddela oss detta. Exempelvis ska du utan dröjsmål lämna uppgift om ny-, till- eller ombyggnad eller annan jämförbar förbättring av gårdsbyggnad eller att du låtit installera solcellsanläggning och/eller batterilager.

Åsidosättande av aktsamhetskrav

Har du inte följt de aktsamhetskrav som anges i villkoren kan ersättningen sättas ned.

Framkallande av försäkringsfall

Har du framkallat ett försäkringsfall eller förvärrat följderna av ett försäkringsfall uppsåtligt får du ingen ersättning. Har du framkallat försäkringsfallet eller förvärrat dess följder genom grov vårdslöshet kan ersättningen sättas ned helt eller delvis.

Psykisk störning eller barn

Har barn under tolv år eller person som lider av sådan psykisk störning som avses i 30 kap 6 § brottsbalken, inte följt aktsamhetskrav eller orsakat en skada med uppsåt eller grov vårdslöshet, gör vi inte någon nedsättning.

Identifikation

I vissa situationer jämför vi ditt handlande med handlande av den som med ditt samtycke har tillsyn över den försäkrade egendomen, och med din make, sambo och annan familjemedlem, när den försäkrade egendomen utgör bostad eller bohag i en sådan bostad.

Identifikation tillämpas i följande situationer:

- skyldighet att försöka hindra eller begränsa en skada som inträffar eller hotar att omedelbart inträffa
- åsidosättande av aktsamhetskrav
- framkallande av försäkringsfall genom grov vårdslöshet eller uppsåt.

Reglerna om identifikation tillämpas inte om det finns synnerliga skäl mot detta.

Y.6.4 När försäkringstagaren är näringsidkare

Felaktiga eller ofullständiga uppgifter om din försäkring

Premie och försäkringsvillkor grundar sig på de uppgifter som du som försäkringstagare lämnade då försäkringen tecknades eller förnyades. Den som vill teckna, utvidga eller förnya en försäkring ska lämna upplysningar som kan ha betydelse för frågan om och på vilka villkor försäkring ska meddelas. Du måste lämna riktiga och fullständiga upplysningar och du måste även utan förfrågan lämna oss uppgifter som är av uppenbar betydelse för riskbedömningen. Om du inser att vi tidigare har fått oriktiga uppgifter eller ofullständiga uppgifter måste du utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

Har du lämnat uppgifter, som du insett eller bort inse var felaktiga eller ofullständiga, eller har du annars underlåtit att lämna oss upplysningar enligt ovan, och har detta medfört för låg premie eller felaktiga villkor, begränsas vår ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor som annars skulle ha gällt. Om vi med kännedom om de rätta förhållandena skulle ha vägrat försäkring, lämnas ingen ersättning om skada inträffar.

Ändrade förhållanden

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada eller skadans omfattning måste du meddela oss detta. Skulle ändringen ha medfört högre premie eller ändrade villkor och har du utan skälig anledning underlåtit att meddela oss ändringen begränsas ansvarigheten på samma sätt som anges under rubriken *Felaktiga eller ofullständiga uppgifter om din försäkring*.

Åsidosättande av aktsamhetskrav

Har du inte följt de aktsamhetskrav som anges i villkoren om

- Snötryck, enligt F.4
- Utströmning av vätska, enligt F.8
- Elektriska starkströmsföreskrifter
- Kollision, påkörning med mera enligt (F.3) punkt 1

betalas ersättning endast i den utsträckning det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om aktsamhetskraven hade iakttagits.

Har du inte följt de aktsamhetskrav som anges i villkoren om

- brandfarliga heta arbeten, enligt *F.1 Skada genom brand och liknande händelser* sätts ersättningen ned med 30 procent, dock lägst 20 000 kronor och högst 400 000 kronor
- stöld och skadegörelse, enligt F.2, sätts ersättningen ned med 10 000 kronor.

Vid åsidosättande av övriga aktsamhetskrav sätts ersättningen ned med 20 procent, dock högst 400 000 kronor. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger. Vid allvarligt åsidosättande av aktsamhetskrav kan nedsättningen ökas, till och med så mycket att ingen ersättning betalas.

Framkallande av försäkringsfall

Vi är fria från ansvar gentemot försäkrad som framkallat ett försäkringsfall eller förvärrat dess följder genom uppsåt eller grov vårdslöshet. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebar en betydande risk för att skada skulle inträffa.

Psykisk störning eller barn

Har barn under femton år eller person som lider av sådan psykisk störning som avses i 30 kap 6§ brottsbalken, inte följt aktsamhetskrav eller orsakat en skada med uppsåt eller grov vårdslöshet, gör vi ingen nedsättning.

Identifikation

I vissa situationer jämför vi ditt handlande med handlande av dina anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen och med handlande av den som med ditt samtycke har tillsyn över den försäkrade egendomen.

Identifikation tillämpas i följande situationer:

- skyldighet att försöka hindra eller begränsa en skada som inträffar eller hotar att omedelbart inträffa
- åsidosättande av aktsamhetskrav
- framkallande av försäkringsfall genom grov vårdslöshet eller uppsåt.

Y.7 Återkrav

I samma utsträckning som vi har betalat ersättning för skada, övertar vi rätten att kräva ersättning från den som är ansvarig för skadan.

Du får inte träffa överenskommelse med den som är ansvarig för skadan, som innebär att du helt eller delvis avstår från din rätt till ersättning från denne.

Y.8 Preskription

Du förlorar din rätt till försäkringsersättning eller annat skydd om du inte väcker talan mot oss inom tio år från den tidpunkt då din rätt till ersättning eller skydd ur försäkringen uppkom. Om du anmält skadan till oss inom den tid som angetts här ovan, har du alltid sex månader på dig att väcka talan mot oss, sedan vi lämnat slutligt besked i ersättningsfrågan.

Med väcka talan menas att ansöka om stämning i domstol.

Notera: För ett förtydligande hur preskriptionsregeln gäller vid rättsskydd, se avsnitt *H.1 Allmänt, Preskription*.

Y.9 Dubbelförsäkring

Om försäkrat intresse även omfattas av annan försäkring och det i den andra försäkringen finns förbehåll vid dubbelförsäkring gäller samma förbehåll i denna försäkring. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i försäkringsavtalslagen.

Y.10 Leverantörsansvar

För skada som den här försäkringen gäller för, men som leverantör eller annan bär ansvaret för, enligt lag, garanti eller liknande åtagande, får du ersättning endast om du kan visa att den som har ansvaret inte kan fullgöra detta.

Y.11 Behandling av personuppgifter

Du hittar information om hur vi på Länsförsäkringar behandlar personuppgifter och dina rättigheter i samband med det på vår webbplats lansforsakringar.se/personuppgifter.

Y.12 Sanktionsbestämmelse, penningtvätt och lagligt förvärv

Länsförsäkringar är inte skyldigt att lämna försäkringsskydd, betala ersättning för en skada eller tillhandahålla en tjänst eller förmån om det skulle innebära att Länsförsäkringar därigenom blir föremål för någon sanktion eller bryter mot ett förbud eller en begränsning som följer av ett beslut från FN, EU, Storbritannien, Nordirland eller USA om ekonomiska, handels- eller finansiella sanktioner.

Vi är inte heller skyldiga att lämna försäkringsskydd, betala ersättning för en skada eller tillhandahålla en tjänst eller förmån om det skäligen kan antas att sådan åtgärd skulle medföra risk för konflikt med gällande penningtvättslagstiftning, eller att Länsförsäkringar i något avseende riskerar att bidra till att försäkringsersättning utbetalas för egendom som inte har förvärvats lagligt eller som inte har förvärvats med lagliga medel.

Y.13 Rådgivning

Konsumenternas försäkringsbyrå lämnar allmänna upplysningar i frågor som rör konsumentförsäkring.

Konsumenternas försäkringsbyrå

Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Försäkringstagare som är konsument kan också vända sig till den kommunala konsumentvägledningen för information och råd om försäkringar.

Y.14 Om vi inte kommer överens

Om du inte är nöjd med ett beslut eller hanteringen av ett ärende är vi naturligtvis beredda att ompröva ärendet. Kontakta i första hand den handläggare som haft ansvar för ditt ärende eller vår klagomålsansvariga/kundombudsman.

Till allmänna reklamationsnämnden kan försäkringstagare som är konsument vända sig med tvistefrågor som inte är av medicinsk karaktär.

Allmänna reklamationsnämnden

Telefon: 08-508 860 00

arn.se

När det gäller rättsskyddsfrågor kan du få ditt ärende prövat i Ombudskostnadsnämnden eller Nämnden för rättsskyddsfrågor. Ombudskostnadsnämnden och Nämnden för rättsskyddsfrågor

Tel: 08-522 787 20

forsakringsnamnder.se

Du kan även vända dig till allmän domstol för att få ditt ärende prövat. Dina ombudskostnader kan oftast ersättas genom rättsskyddet i din Gårdsförsäkring. Du betalar då enbart självriskan.